

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΡΨΕΩΣ ΤΟΥ ΜΙΣΕΙΝ

ἐκ τῶν τοῦ ἐξόχου κριτικοῦ Hazlitt*.

Ἄραχνη ἐφέρει ἐπὶ τοῦ ψιαθίνου δαπέδου τοῦ δωματίου ἐν ᾧ κάθημαι· ὅτε μὲν τρέχει μετ' ἀπροσκέπτου κατεσπευσμένου τάχους, ὅτε δὲ σκιμβάζει σκαιῶς ἀπέναντί μου, ὅτε δὲ ἴσταται· βλέπει τὴν γιγαντιαίαν σκιὰν ἐνώπιον αὐτῆς, καὶ ἀποροῦσα πότερον νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἢ νὰ προχωρήσῃ ἀναλογίζεται τὸν δεινὸν ἐχθρὸν τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐξανίσταται νὰ συλλάβῃ τὴν ὀδοιπλανῆ ἀθλίαν, ὡς ἤθελε πράξει ἐκείνη κατὰ δυσμοίρου μιᾶς ἐντὸς τῶν δικτύων τῆς, ἐγκαρδιούται καὶ προχωρεῖ μετὰ πανουργίας μεμιγμένης μετ' ἀναιδείας καὶ φόβου. Ἐν ᾧ διέρχεται ἀπέναντί μου, ἀνυψῶ τὴν ψίαθον ὅπως βοηθήσω τὴν ὑποχώρησίν τῆς, χαίρω ὅτι ἀπηλλάχθη τῆς δυσσαρέστου ἀκλήτου, καὶ φρικῶ ἐν τῇ ἀναμνήσει μετὰ τὴν ἀναχώρησίν τῆς. Ἰαῖς, γυνή, γελωτοποιός τις ἢ ἠθικολόγος, ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι ζῶν, ἤθελε καταπατήσῃ τὸ μικρὸν ἐρπετὸν μέχρι θανάτου· ἢ φιλοσοφία μου ὅμως εἶναι ἀνωτέρα τοῦ τοιοῦτου. Κατὰ τοῦ ἐντόμου τούτου δὲν διάκειμαι δυσμενῶς, ἀλλ' ὅμως ἐχθαίρω καὶ αὐτὴν τοῦ τὴν θεάν. Τὸ πνεῦμα τῆς κακοβουλίας ἐπιζῆ τῆς πρακτικῆς αὐτοῦ ἐξασκίσεως. Μανθάνομεν νὰ κολάζωμεν τὴν θέλησιν ἡμῶν καὶ νὰ περιορίζωμεν τὰς ἐξωτερικὰς ἡμῶν πράξεις ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς φιλανθρωπίας, πολὺ πρὶν ἢ δυνηθῶμεν νὰ ὑποτάξωμεν τὰ αἰσθήματα ἡμῶν καὶ τὰς φαντασιοπληξίας εἰς παραπλησίαν πραότητα. Ἀποβάλλομεν τὴν ἐξωτερικὴν διαδήλωσιν, τὴν ζωώδη βίαν ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐχθρότητος. Καὶ ναί μὲν δὲν καταπατῶμεν τὸ πτωχὸν μικρὸν ζῶον περὶ οὗ ὁ λόγος (τοῦτο φαίνεται βάρβαρον καὶ λίαν οἰκτρόν!) ἀλλὰ παρατηροῦμεν αὐτὸ μετὰ μυστηριώδους πως φρίκης καὶ δεισιδαίμονος βδελυγμίας. Ἀπαιτεῖται νὰ παρέλθῃ ἄλλη μία ἑκατονταετηρὶς λεπτογνώμονος συγγραφῆς καὶ βαθείας φιλοσοφίας ὅπως θεραπεύσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς προλήψεως, καὶ συνείσῃ ἡμᾶς εἰς συμπάθειαν πρὸς τὸ δυσμοίρον γένος ἀντὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν δειλίας καὶ δηλητηριώδους φύσεως.

Ἡ φύσις φαίνεται (ὅσω μᾶλλον ἐξετάζομεν αὐτὴν) ὡς συνισταμένη ἐξ ἀντιπαθειῶν· ἀνευ ἀντικειμένου τινος μίσους, ἠθέλομεν ἀπολέσει αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐλατήρια τῆς σκέψεως καὶ πράξεως. Ἡ ζωὴ θὰ μετεβάλλετο εἰς λιμνῶδες τέλμα, ἐὰν δὲν διεσαλεύετο ὑπὸ τῶν συγκρουομένων συμφερόντων, τῶν ἀνυποτάκτων παθῶν τῶν ἀνθρώπων. Τὸ λευκὸν μέρος τῆς τύχης ἡμῶν λαμπρύνεται (ἢ ἀπλῶς καθίσταται ὁρατὸν) διὰ τῆς ὅσω τὸ δυνατόν ἐπισκοπίσεως παντὸς τοῦ περιστοιχίζοντος ἡμᾶς· οὕτω καὶ ἡ ἴρις ζωγραφίζει τὸ σχῆμα ἑαυτῆς ἐπὶ τοῦ νέφους. Εἶναι τοῦτο ὑπερηφάνια; εἶναι φθόνος; Εἶναι τοῦτο ἢ δύναμις τῆς ἀντιθέσεως; Εἶναι ἀσθένεια ἢ κακεντρέχεια; Οὕτως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὥστε ὑπάρχει ἀπόκρυφός τις συγγένεια μετ' ἐπιθυμίας πρὸς τὸ κακὸν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι,

ἐνασμενιζομένη ἐν τῇ κακοποιίᾳ μετὰ διαστροφῆς ἀλλ' ἐτυχοῦς γοήτρου, ἀφ' οὗ εἶναι ἀδιάλειπτος πηγὴ εὐχαριστήσεως. Τὸ καθαρὸν καλὸν τάχιστα καθίσταται ἀνούσιον, χρῆζον ποικιλίας καὶ ζωῆς. Ἡ ὀδύνη εἶναι γλυκύπικρόν τι ὅπερ οὐδέποτε κορέννουσιν.

Ἡ ἀγάπη μεταβάλλεται, θεραπευομένη πως, εἰς ἀδιαφορίαν ἢ καὶ ναυτίαν· τὸ μῖσος μόνον εἶναι ἀθάνατον. Μήπως δὲν βλέπομεν τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐνεργὸν πανταχοῦ; Τὰ ζῶα βασανίζουσι καὶ ἀνιῶσιν ἀσπλάγγως ἀλληλα· τὰ παιδιά φονεύουσι τὰ ἔντομα χάριν παιδείας· πᾶς τις ἀναγινώσκει τὰ δυστυχήματα καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐν ταῖς ἐφημερίαις ὡς εἰ ἦσαν τὸ ἀφρόγαλα τῆς ἀστειότητος· ὀλοκλήρος πόλις τρέχει νὰ παρευρεθῇ εἰς πυρκαϊάν τινα, καὶ ὁ θεατῆς οὐδαμῶς ἀγάλλεται ὅταν ἴδῃ αὐτὴν σεοθεῖσαν. Προτιμότερον βεβαίως εἶναι νὰ σεοθεθῇ, ἀλλὰ τοῦτο ἐλαττοῖ τὸ διάφορον, τὰ δ' αἰσθήματα ἡμῶν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰ πάθη μᾶλλον ἢ ἀπὸ τὴν διάνοιαν ἡμῶν. Οἱ ἄνθρωποι συνέρχονται παμπληθεὶ μετὰ ζωηροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἵνα παρευρεθῶσιν εἰς τραγωδίαν τινά· ἐὰν ὅμως ὑπῆρχεν ἐκτέλεσις θανατικῆς ποινῆς ἐν παρακειμένη ὁδῷ, καθὼς ὁ κ. Βοῦρκε παρατηρεῖ, τὸ θέατρον θὰ κατελίπετο κενόν. Ξένος τις κύων ἐν τινι χωρίῳ, βλάξ τις, φρενοβλαθῆς τις γυνή, γίνονται ἀντικείμενον ἐπιθέσεως καὶ προσβολῆς ὑπὸ τῆς κοινότητος ὀλοκλήρου. Δημόσιοι ἐνοχλήσεις μετέχουσι τῆς φύσεως δημοσίων εὐεργετημάτων. Ἐπὶ πόσον χρόνον ὁ Πάπας, οἱ Βουρβῶνοι καὶ ἡ Ἱερά Ἐξέτασις δὲν διετήρησαν ἐν ἀνησυχίᾳ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ παρέσχον ἀφορμὴν γελοίων προσωνημιῶν πρὸς κατεύνασιν τῆς χολῆς τῶν ἀνθρώπων! Μήπως προὔξενον ἡμῖν βλάβην τινα ἐπ' ἐσχάτων; Οὐχί! ἀλλ' ἔχομεν πάντοτε ποσότητά τινα περιττῆς χολῆς ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ χρῆζομεν ἀντικειμένου τινος ἵνα ἐξαντλήσωμεν αὐτὴν ἐπ' αὐτοῦ. Πόσον ἀπέχθειαν εἶχομεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν πρὸς τὰ φαντάσματα καὶ τὰς μαγίσσας εὐσεβῆ πίστιν ἡμῶν, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταδιώκωμεν τὰς μὲν, καὶ νὰ ἐκφροβίζωμεν ἑαυτοὺς μέχρι θανάτου διὰ τῶν ἄλλων! Κυρίως εἰπεῖν δὲν ἐπιθυμοῦμεν τόσον τὴν ποιότητα ὅσον τὴν ποσότητα τῆς διασκεδάσεως, ἤτοι τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν αἰσθήσεων· δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποφέρωμεν τὴν κατάστασιν τῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀνίας, τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων καλουμένης ennui· τὸ πνεῦμα φαίνεται ὅτι ἀποστρέφεται τὸ κενὸν ὅσον ἄλλοτε ὑπετίθετο ὅτι ἡ φύσις τὸ ἀπεστρέφετο. Καὶ ἤδη ὅτε τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς (δηλαδή ἢ πρόδος τῆς διανοητικῆς λεπτότητος διαμαχομένη πρὸς τὰς φυ-

* Σ. Μ. Ὁ δεινὸς κριτικὸς φαίνεται πως ἡμῖν δριμύτερος τοῦ δειντοῦ ἐν τῷ παρόντι δοκιμῷ πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας· μεθ' ὅσων δὲ καὶ ἂν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν, ὡς πρὸς ἕξοχον γνώστην τῶν ἠθῶν καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀριστὸν ἐπικριτὴν τῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρου καὶ τῶν Ἀγγλῶν ποιητῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ παρυσυχθῶμεν, ὅτι τὸ μῖσος δεσπόζει τοῦ κόσμου πλείοτερον τῆς ἀγάπης.

σικὰς ἡμῶν ἀδυναμίαις) δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν πλέον νὰ ἐξα-
σκῶμεν τὰς μνησικακοὺς καὶ σκληρὰς διαθέσεις ἡμῶν,
προσπαθοῦμεν ν' ἀνανεώσωμεν αὐτὰς διὰ τῆς περιγραφῆς,
καὶ διαφυλάττομεν τὰ μορμολύκεια, καὶ τὰ φαντάσματα
τοῦ τρόμου καὶ τοῦ μίσους ἡμῶν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν.
Καίουσιν ὡς Ἰούδαν εἰκονικῶς τὸν Γούαν Φώκην ἐν Ἄγ-
γλίᾳ ἐπετείως, ἢ δὲ καταβολῇ, ἢ κάκωσις καὶ ἢ προπη-
λάκισις τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου πολυσχιδοῦς ἀνδρικήλου, τοῦ
ἐκ ράκων καὶ ἀχύρων κατεσκευασμένου, ἀποτελεῖ ἐορτὴν
ἐν παντὶ χωρίῳ τῆς Ἀγγλίας ἀνὰ πᾶν ἔτος. Οἱ Προτε-
στάνται καὶ οἱ Παπισταὶ δὲν καίουσιν ἀλλήλους τὴν σή-
μερον ἐπὶ τοῦ σκόλοπος· ἀλλ' ἡμεῖς ἀγοράζομεν νέας ἐκ-
δόσεις τοῦ βιβλίου τῶν μαρτύρων τοῦ Φόξ, καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἐπιτυχίας τῶν Σκωτικῶν μυ-
θιστοριῶν εἶναι τὸ αὐτὸ σχεδόν, διότι μεταφέρου-
σιν ἡμᾶς εἰς τὰς ἔριδας, τὰς ἔχθρας, τὰς ἀναστατώσεις,
τὰς παραχάς, τὰς ἀδικίας καὶ τὰς ἐκδικήσεις βαρβάρων
χρόνων καὶ λαῶν—εἰς τὰς ἐρριζωμένας προλήψεις, τὰς
θανασίμους ἔχθρας τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν κομμάτων ἐν τῇ
πολιτικῇ καὶ τῇ θρησκείᾳ, καὶ τῶν διαμαχομένων ἀρχη-
γῶν καὶ φυλῶν ἐν πολέμῳ καὶ τῇ ραδιουργίᾳ. Αἰσθανό-
μεθα τὴν ὄλην δύναμιν τοῦ πνεύματος τοῦ μίσους πάν-
των τούτων ἐν τῷ μέρει αὐτῶν. Ἐνόσω δὲ ἀναγινώσκομεν
τὰ τοιαῦτα ἐκδύομεθα τὰς πέδας τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν
ἀραιὰν καλύπτραν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. «Πόρρω, σεῖς δά-
νεια περιβολαί!» Τὸ ἄγριον κτῆνος ἀναλαμβάνει τὴν
ἐξουσίαν του ἐντὸς ἡμῶν, αἰσθανόμεθα δὲ τὰ αἰσθήματα
τῶν ἀρπακτικῶν ζώων, καὶ ὡς ὁ θηρευτικὸς κύων ἐξανίστα-
ται καθ' ὕπνου καὶ ὄρμη ἐναντίον φανταστοῦ τινος
θηράματος, ἢ καρδία διεγείρει ἑαυτὴν ἐν τοῖς μυχίοις
αὐτοῖς κευθμῶσι, καὶ ρήγγυσιν ἀγρίαν κραυγὴν χαρᾶς διὰ
τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ
τῇ ἀχαλινώτῳ ὄρμῃ τῶν παθῶν. Πᾶς τις ἔχει τὴν ἰδίαν
πλήρη ὄρμη, ἦτοι πηγαίνει εἰς τὸν Διάβολον
κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον. Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρ-
χουσι τοῦ Ἱερεμῖα Βένθαμ τὰ Πανοπτικά, οὔτε
κἀν ἐν τῶν ἀδιαβάτων Παραλληλογράμμων τοῦ
κ. Ὄουεν (ὁ Ροβρόης ἠθέλε περιφρονῆσαι αὐτὰ καὶ ρίψει
ἐπ' αὐτῶν μυρίας ἀράς) οὔτε μακροὶ ὑπολογισμοὶ προ-
σωπικοῦ συμφέροντος· ἢ θέλησις λαμβάνει τὴν ἄμεσον
αὐτῆς διεύθυνσιν πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, ὡς ὁ χεῖ-
μαρρος τοῦ ὄρου καταρρίπτεται ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ· τὸ
μέγιστον δυνατὸν καλὸν ἐκάστου ἀτόμου συνίσταται εἰς
τὸ διαπρᾶξαι πᾶσαν τὴν βλάβην ἣν δύναται πρὸς τὸν
πλησίον του· τοῦτο εἶναι γοητευτικὸν καὶ εὐρίσκει ἀσφαλῆ
καὶ συμπαθητικὴν ἠχὴν ἐν τῇ χορδῇ ἐκάστου στήθους!
Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὁ περίφημος ἱεροκῆρυξ Κοκ
Ἰρβιγγ ἀνεζώπυρσε τὴν παλαιάν, τὴν ἀρχικὴν καὶ σχε-
δὸν ἐκραγεῖσαν πυρὰν τῆς γεένης εἰς τοὺς νάρθηκας τῆς
Καληδονικῆς ἐκκλησίας πρὸς καταγοήτευσιν καὶ ἐκπλη-
ξιν τοῦ ὠραίου του ἀκροατηρίου. «Εἶναι χαρίεν, εἰ καὶ
λυπηρόν,» τὸ βλέπειν ἕνα κληρικὸν ὡς παμμεγέθη Τιτάνα
παίζοντα τὸ ἀντίρρινον, μέσω φλογῶν ἐκ θεοῦ
(καὶ τοῦτο ἠλεκτρίζει τὰς λεπτοφυεῖς φύσεις), σαρδώνιον
τι γελῶντα καὶ τρίζοντα τοὺς ὀδόντας, μελανόχροα δὲ

καὶ πελιδνὸν φαινόμενον ὡς εἴχε νὰ σφυρλατῆση βα-
σανιστήρια δι' ὅλους τοὺς κολασμένους. Πόσον παράδο-
ξον ὄν εἶναι ὁ ἄνθρωπος! Μὴ εὐχαριστούμενος εἰς τὸ νὰ
πράττη πᾶν ὅ,τι δύναται ὅπως ἐνοχλήσῃ καὶ βλάβῃ τοὺς
ὁμοίους του ἐνταῦθα, ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ τοῦ χρό-
νου, ὅπου ἠθέλε τις νομίσει ὅτι ὑπάρχουσι καρδιαγαίαι,
θλίψεις, ἀπογοητεύσεις, ἀδημονίαι, δάκρυα, στεναγμοί, καὶ
ὄλολυγμοὶ ἀρκετοί, ὁ φανατικὸς οὗτος μανιώδης ἄγει τὸν
ἄνθρωπον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἀκρωρείας τοῦ κομματι-
σμοῦ τῆς πίστεως ὅπως ἐκσφενδονίσῃ αὐτὸν κάτω εἰς τὸ
χαῖνον χάσμα τοῦ ποινικοῦ πυρός· ἢ θεωρητικῇ αὐτοῦ
κακουργία ἰκετεύει τὴν αἰωνιότητα ν' ἀποσκήψῃ τὴν ὀργὴν
καὶ τὴν ἄπειρον αὐτῆς νέμεσιν εἰς τινὰ καὶ δέεται πρὸς
τὸν Παντοδύναμον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνηλεῆ καταδίκην!
Οἱ καννίβαλοι καίουσι τοὺς ἐχθροὺς των καὶ τρώγουσιν
αὐτοὺς φιλικώτατα μεταξύ των· οἱ πρᾶσι Χριστιανοὶ κλη-
ρικοὶ ρίπτουσι ὄσους δὲν συμφωνοῦσι μετ' αὐτῶν καὶ
κατὰ μίαν τρίχα εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, σῶμά τε καὶ
ψυχὴν, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἀγαθὸν τῶν πλα-
σμάτων αὐτοῦ! Εὐτυχῶς ἡ δύναμις τῶν τοιούτων ἀνθρώ-
πων δὲν εἶναι ἴση πρὸς τὴν θέλησίν των· καὶ ἀληθῶς εἰπεῖν,
ἢ συναίσθησις τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀνικανότητος αὐτῶν εἰς
τὸ κανονίζειν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ἀναγκάζει αὐτοὺς
νὰ ὑπερακοντίζωσι τὸ μέτρον τῆς λοιδορίας καὶ νὰ προ-
σπαθῶσι νὰ ἐκφοβίζωσι τοὺς ἄλλους ὅπως συμμορφωθῶσι
καὶ συμφωνήσωσι μετ' αὐτῶν διὰ παχυλῶν λέξεων καὶ τε-
ρατωδῶν κατηγοριῶν.

Ἡ τέρψις τοῦ μισεῖν, ὡς δηλητηριῶδες ὄρυκτόν, κατα-
βιβρώσκει τὴν καρδίαν τῆς θρησκείας καὶ μετατρέπει αὐ-
τὴν εἰς γαγγραινώδη κακοβουλίαν καὶ φανατισμόν· ὑπὸ τὸ
πρόσχημα τοῦ πατριωτισμοῦ ἐξασκεῖ πᾶσαν κακίαν καὶ
φέρει τὸν ὄλεθρον, τὴν φθορὰν καὶ τὸν λιμὸν ὅπου τῆς
γῆς δυνήθη· δὲν ἀφίνει εἰς τὴν ἀρετὴν ἢ τὸ πνεῦμα τῆς
κατακρίσεως, καὶ στενὴν τινὰ, φθονεράν, βασανιστικὴν κα-
τασκόπησιν εἰς τὰς πράξεις καὶ τὰς αἰτίας τῶν πράξεων
τῶν ἄλλων. Τί ἄλλο ὑπῆρξαν αἱ διάφοροι αἰρέσεις, πίστεις,
διδασκαλίαι τῆς θρησκείας ἢ προφάσεις ὅπως διεγείρωσι
τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀντεγκλήσεις καὶ φιλονεικίας, εἰς
συγκρούσεις μέχρις ἐξοντώσεως, καὶ εἰς σκοποδόλησιν τῶν
μὲν ὑπὸ τῶν δέ, δίκην σκοποῦ καθ' οὗ νὰ βάλλωσι; Μή-
πως πιστεύει κανεὶς ὅτι ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος παρὰ τῷ
Ἀγγλῷ π. χ. ὑπονοεῖ φιλικόν τι αἰσθημα ἢ διάθεσιν νὰ
βοηθήσῃ ἄλλον τινὰ φέροντα τὸ αὐτὸ ὄνομα;— Οὐχί!
σημαίνει μόνον μῖσος κατὰ τῶν Γάλλων ἢ τῶν κατοίκων
πάσης ἄλλης χώρας ἐχθρικῆς καθ' ἧς ἐκηρύχθη πόλεμος
κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. Μήπως ἡ ἀγάπη τῆς ἀρετῆς ση-
μαίνει ἐπιθυμίαν τινὰ ν' ἀνακαλύψωμεν ἢ νὰ διορθώσω-
μεν τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν; Οὐχί, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ καλύψῃ
τις τὴν ἐπιμονὴν του εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ ἐλαττώματα διὰ
τῆς ὑβριστικωτέρας ἀνεπιεικίας πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους
ἀδυναμίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἔχει γενικωτάτην τὴν ἐφαρμο-
γὴν. Ἐκτείνεται εἰς τὸ καλὸν ὡς καὶ εἰς τὸ κακόν. Ἐὰν
δ' ἐμπνέει μῖσος πρὸς τὴν μωρίαν, ἐμπνέει ἐχθρὰν καὶ
πρὸς τὴν ἔσοχον ἀξίαν.

Ἐὰν διεγείρῃ ἡμᾶς εἰς τὸ δυσφορεῖν κατὰ τῶν ἀδικη-

μάτων τῶν ἄλλων, ὡθεὶ ἡμᾶς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ δυσανα-
σχετεῖν κατὰ τῆς εὐημερίας τούτων. Ἐκδικούμεθα μὲν τὰς
ὑβρεῖς, ἀνταποδίδομεν δὲ τὰς εὐεργεσίας διὰ τῆς ἀχαρι-
στίας. Καὶ αἱ σφοδρότεραι ἡμῶν μεροληψίαι καὶ κλίσεις
ταχέως λαμβάνουσι τοιαύτην διεύθυνσιν. Ὅτι ἦτο γλυ-
κύτατον ὡς ὁ λωτὸς καθίσταται πικρὸν ὡς κολοκυνθία, καὶ
ὁ ἔρως καὶ ἡ φιλία διαλύονται εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν πῦρ.
Μισοῦμεν τοὺς παλαιούς φίλους· μισοῦμεν τὰ παλαιὰ βί-
βλια· μισοῦμεν τὰς παλαιὰς ἰδέας· καὶ καταντῶμεν ἐπὶ
τέλους νὰ μισῶμεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς.

Παρατήρησα ὅτι ὀλίγοι τῶν ὄσων ἐγνώριζον οἰκειοτά-
τους ἐξακολουθοῦσι τὴν φιλίαν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, ἢ
συνδυάζουσι τὴν σταθερότητα μετὰ τῆς θερμότητος τῆς
ἀγάπης. Ἐγνώρισα δύο ἢ τρία συμπλέγματα φίλων ἀχω-
ρίστων οἵτινες διεσπάρθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. Ἦρσα
πρὸς πάντας σχεδὸν τοὺς παλαιούς φίλους μου (δύναται
τις νὰ εἴπῃ ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἕνεκα τοῦ δυσκόλου χα-
ρακτηρὸς μου) ἀλλ' οὗτοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἤρσαν. Τί
ἐγένοντο οἱ ἀδιάσπαστοι ἐκεῖνοι συμπαίκτορες; Διεσκορ-
πίσθησαν ὡς ἡ χιών τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τινὲς τού-
των ἀπέθανον, τινὲς ζῶσι μακρὰν, ἢ ἀντιπαρέρχονται ἀλ-
λήλους καθ' ὁδὸν ὡς ξένοι, ἢ ἐὰν σταματήσωσι ὅπως συν-
ομιλήσωσι πράττουσιν οὕτω ἐπίσης ψυχρῶς καὶ προσπα-
θοῦσι ν' ἀντιπαρέλθωσιν ἀλλήλους ὅσον ἕνεστι τάχιον.
Τινὲς ἡμῶν ἐπλούτισαν, ἄλλοι ἐπτώχευσαν. Τινὲς κατέ-
λαβον θέσεις Κυβερνητικὰς, ἄλλοι μίαν θέσιν ἐν τῇ
«Quarterly Review.» Τινὲς ἐξ ἡμῶν μετὰ πολλὰς θυσίας
ἀπέκτησαν φήμην τινὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐνῶ ἄλλοι διαμένου-
σιν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν ἰδιωτικῇ καταστάσει. Περιφρο-
νοῦμεν τοὺς μὲν, καὶ φθονοῦμεν καὶ χairoμεν προσβάλ-
λοντες καιρίως τοὺς δέ. Οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν· δὲν
δυνάμεθα ν' ἀνακαινίσωμεν τὰ παλαιὰ ἡμῶν αἰσθήματα·
ἀποφεύγομεν δὲ τὴν ὄψιν καὶ στενοχωρούμεθα ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων οἵτινες ἐνθυμίζουσι ἡμῖν τὴν ἀδυ-
ναμίαν ἡμῶν, καὶ καταναγκάζουσι ἡμᾶς νὰ φαινώμεθα
φίλοι, τοῦθ' ὅπερ ἐνοχλεῖ ἡμᾶς, καὶ δὲν ἐπιβάλλει τί ἐπὶ
τῶν ἄλλοτε συντρόφων ἡμῶν. Αἱ παλαιαὶ φιλίαι εἶναι ὡς
παλαιὰ φαγητὰ προσφερόμενα ἐπανειλημμένως, ψυχρά, δη-
λαδῆ, δυσάρεστα καὶ ἀποτροπιαστικά. Ὁ στόμαχος ἐξε-
γείρεται κατ' αὐτῶν. Καὶ ἡ διαρκὴς συναναστροφή καὶ οἰ-
κειότης παράγει τὴν κόπωσιν καὶ τὴν περιφρόνησιν. Ἐὰν
δὲ συναντηθῶμεν ἐκ νέου μετὰ τινος διάρκειαν χρόνου δὲν
φαινόμεθα πλέον οἱ ἴδιοι. Ὁ εἶς εἶναι πολὺ φρόνιμος, ὁ
ἄλλος πολὺ τρελλός, καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀποροῦμεν ὅτι δὲν ἀνε-
καλύψαμεν τοῦτο πρότερον. Ἀποροῦμεν, καὶ ἀφ' ἐνός μὲν
φοβούμεθα τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνός, ἀφ' ἐτέρου βαρέως φέ-
ρομεν τὴν ἀμβλύτητα τοῦ ἄλλου. Αἱ πνευματώδεις ρήτραι
τοῦ πρώτου (ἐκτός τοῦ ὅτι ἀφίνουσι κέντρα κατόπιν ἑαυ-
τῶν) καθίστανται τετριμμένοι καὶ ἔωλοι ὡς ἐκ τῆς ἐπα-
ναλήψεως, χάνουσι δὲ τὴν καταπληκτικὴν αὐτῶν ἐνέρ-
γειαν· καὶ τὸ ἀνούσιον τῶν λόγων τοῦ ἀμβλύνοος καθίστα-
ται ἀνυπόφορον. Ὁ διασκεδαστικώτερος ἢ ὁ διδακτικώτε-
ρος φίλος εἶναι τὸ πολὺ ὡς ἀγαπητόν τι βιβλίον, τὸ
ὅποιον ἐπιθυμοῦμεν μετὰ τινος καιρὸν νὰ θέσωμεν εἰς τὴν
βιβλιοθήκην ὡς οὐκέτι χρήσιμον, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ φίλοι

ἡμῶν δὲν θέλουσιν ν' ἀποτεθῶσιν ἐκεῖ, τοῦτο παράγει πα-
ρεξήγησιν τινὰ καὶ δυσαρέσκειαν μεταξὺ ἡμῶν. Ἡ ἐὰν ὁ
ζῆλος καὶ ἡ ἀκεραιότης τῆς φιλίας δὲν ὑποστῇ ὑφείν
τινα οὔτε τὸ στάδιον αὐτῆς διακοπῇ ὑπὸ κωλύματός τινος
πηγάζοντος ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς φύσεως, ζητοῦμεν ἄλλας
αἰτίας παραπόνων καὶ πηγὰς δυσαρέσκειας. Ἀρχόμεθα δὲ
νὰ κατακρίνωμεν ἀλλήλων τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν συμπερι-
φορὰν καὶ τὸν ἐν γένει χαρακτήρα. «Ὁ τάδε εἶναι διασκε-
δαστικὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' εἶναι κρῖμα ὅτι κάθηται τόσον
ἀργά.» Ἄλλος τις δὲν εἶναι ἀκριβῆς ἐν ταῖς συνεντεύξε-
σιν αὐτοῦ καὶ τοῦτο εἶναι πληγὴ οὐδέποτε θεραπευομένη.
Σχετιζόμεθα μετὰ νέων τινῶν τοῦ συρμοῦ ἢ μετὰ τινος
Κυρίας καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ συστήσωμεν τὸν φίλον ἡμῶν,
ἀλλ' αὐτὸς εἶναι σκαιὸς καὶ ἄκομψος, ἢ συνέντευξις δὲν
ἐπιτυγχάνει, καὶ τοῦτο ψυχραίνει τὴν σχέσιν ἡμῶν· ἢ
ἐκφράζει γνώμην τινὰ δυσάρεστον, καὶ ἀποδειλιῶμεν ἀπὸ
τὰς ἰδίας ἡμῶν γνώμας ἐπὶ τοῦ προκειμένου, χρώμενοι
τῇ προφάσει ταύτῃ ὅπως μὴ ὑπερασπίσωμεν αὐτόν. Πᾶ-
σαι ἢ οἰαδιῆποτε τῶν αἰτιῶν τούτων ἀνέρχονται μετὰ τινος
χρόνον εἰς βαθμὸν ψυχρότητος ἢ ἐρεθισμοῦ, καὶ ἐπὶ τέ-
λους ἐκρύγνυνται εἰς ἀπροκάλυπτον βίαν, ὡς τὴν μόνην
δικαιολόγησιν ἡμῶν, διότι συνεκρατήσαμεν αὐτὰς ἐπὶ το-
σοῦτον χρόνον, ἢ ὡς τὸ προχειρότερον μέσον τῆς ἀπο-
διώξεως τῆς προγενεστέρας ἀγάπης ἣτις τοσοῦτον ὀλίγον
συμφωνεῖ μετὰ τῶν παρόντων ἡμῶν αἰσθημάτων. Διαπει-
ρώμεθα πολλάκις καὶ θίγομεν τὰς πληγὰς, ἢ προσπαθοῦμεν
νὰ ἐμψυχώσωμεν τὸ πτῶμα τῆς θανούσης φιλίας, ἀλλ' ἐκεῖ-
ναι μὲν δὲν ὑποφέρουσι τὴν ἐπαφήν, τοῦτο δὲ οὐδαμῶς
ἀξίζει τὸν κόπον νὰ βαλοσάμωθῃ! Ὁ μόνος τρόπος τῆς
συμφιλίωσης μετὰ τῶν ἄλλοτε φίλων εἶναι νὰ διαχωρι-
σθῶμεν ἀπ' αὐτῶν διὰ παντός· μακρόθεν εἶναι δυνατόν
ν' ἀνακαλέσωμεν τοὺς παλαιούς καιροὺς καὶ τὰ παλαιὰ
αἰσθήματα (ὡς ἐν ὄνειρῳ ἐγρηγορτί), ἢ ὅπως δήποτε νὰ
μὴ ζητήσωμεν ν' ἀνανεώσωμεν τὴν φιλίαν πρὶν ἐξαντλή-
σωμεν τὴν ἐχθρὰν ἡμῶν, ἢ ἀφ' οὗ εἶπωμεν, σκεφθῶμεν καὶ
αἰσθανθῶμεν πᾶσαν τὴν πρὸς ἀλλήλους κακότητα. Ἄλλο
ἀξιόλογον μέσον νὰ θεραπεύσωμεν συντετριμμένην φιλίαν
εἶναι ἢ μετ' ἄλλου τινος δυσαρέσκειαν, ὥστε ἐρίσαντες μετ'
αὐτοῦ νὰ καταστήσωμεν τοῦτον τὸ κάθαρμα.

Ἡ μόνη φιλία μου ἣτις οὐδέποτε παρεξέκλινεν ἢ ἐμα-
ράνθη παντάπασιν ὑπῆρξεν ἡ καθαρῶς πνευματικὴ. Ἐν
αὐτῇ οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ τεχνικῶς εἰλικρινές, οὐδεὶς κτυ-
ζηθμὸς τῆς βλαβερᾶς αἰσθηματικότητος. Ἡ ἀμοιβαία ἡμῶν
σχέσις ἐθεωρεῖτο ἀπλῶς ἀντικείμενον συναναστροφῆς καὶ
ἀνταλλαγῆς γνώσεων, οὐδαμῶς δὲ τοῦ αἰσθήματος. Ἐθεω-
ροῦμεν τὰ πειράματα τῶν συζητήσεων τούτων οὐδὲν ἄλλο
ἢ μῦς ἐν τῇ ἀεραντλία ἢ δίκην κακούργων κατεκόπτοντο
κανονικῶς καὶ παρεδίδοντο εἰς τὸ ἀνατομικὸν ἐγχειρίδιον.
Οὔτε φίλου ἐφειδόμεθα οὔτε ἐχθροῦ. Ἐθυσιάζομεν τὰς
ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀληθείας. Οἱ
σκελετοὶ τῶν χαρακτήρων τῶν ἀνθρώπων ἠδύνατο νὰ γεί-
νωσιν ὁρατοί, μετὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ χυμοῦ, ἀνηρημέ-
νοι ἐν τῷ ἀέρι ὡς μυταὶ ἐν ὑφάσματι ἀράχνης, ἢ ἐκρα-
τοῦντο χάριν μελλούσης ἐποπτείας ἐντὸς δέξος καθαροῦ.
Ἡ ἀπόδειξις ἦτο τόσον ὡραία ὅσον καὶ νέα. Δὲν ὑπάρχε

ΧΩΡΙΚΟΙ ΙΣΠΑΝΟΙ.

ΧΩΡΙΚΟΙ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΟΙ.

κόρος προκειμένου περί χολής. Ἀπηυδῆσαμεν ἐκ παντός ἄλλου ἢ ἐκ τοῦ καθιστάναι γελοίους τοὺς ἄλλους καὶ συχαίρειν ἡμῖν αὐτοῖς διὰ τὰ ἐλαττώματα ἐκείνων.

Συλλαμβάνομεν ἀπέχθειαν πρὸς τὰ εὐνοούμενα ἡμῶν βιβλία, μετὰ τινα χρόνον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀναγινώσκωμεν τὰ αὐτὰ συγγράμματα διὰ παντός. Ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐρώμεθα τῆς Μούσης, πρέπει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς, τότε δὲ παρακολουθεῖται ὑπὸ ἀδιαφορίας, ἂν οὐχὶ καὶ ὑπὸ ἀηδίας. Ὑπάρχουσι συγγράμματά τινα, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ πρῶτον ἐκπλήττοντα διὰ τὸ καινοπρεπὲς καὶ τολμηρὸν τῆς διαγραφῆς, ἅπερ δὲν εἶναι ἄξια δευτέρας ἀναγνώσεως· ἀλλὰ πάλιν ἤττον ἐκτάκτου χαρακτήρος διεγείροντα δὲ καὶ ἀνταμείβοντα τὴν προσοχὴν διὰ μείζονος ἀκριβολογίας τῶν λεπτομερειῶν δὲν ἔχουσιν ἰκανὸν τὸ διάφορον ὥστε νὰ διατηρήσωσι ζωηρὸν τὸν ἀδιάλειπτον ἐνθουσιασμόν ἡμῶν. Ἡ δημοτικότης τῶν ἐπιτυχεστέρων συγγραφέων ἐνεργεῖ ὅπως ἀπεθισθῶμεν τούτων διὰ τὴν φήμην καὶ τὴν ταραχὴν ἣτις γίνεται περὶ αὐτῶν, διὰ τὴν ἀδιάκοπον ἐπανάληψιν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀκρίτων θαυμαστῶν, οὓς ἐπισύρουσι κατόπιν αὐτῶν· ἐπίσης ἦκιστα ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀποσύρωμεν ἄλλους ἐκ τῆς ἀναξιοπαθοῦς αὐτῶν ἀφανείας ὅπως μὴ ἐκτεθῶμεν εἰς τὴν κατηγορίαν ὅτι εἴμεθα ἐπιτετηδευμένοι καὶ ἰδιότροποι κατὰ τὴν κρίσιν τὴν αἰσθητικὴν. Οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν προκειμένου περί συγγραφέως, περί τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος ἅπας ἐσχημάτισεν ἅπαξ γνώμην· εἶναι ἀχάριστος καὶ ἀνελπὶς ἐργασία τὸ ἐκθειάζειν ἓνα (συγγραφέα) περί τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἤκουσέ τι. Τὸ ἀνακηρύξει τὸν Σαιξπηρὸν ὡς τὸν θεὸν τῆς εἰδωλολατρίας ἡμῶν φαίνεται ὡς χυδαία τις ἐθνικὴ πρόληψις· τὸ ἐπιδειξάει τὸν μὲν ἔργων τοῦ Σανσερ ἢ τοῦ Σπένσερ, ἢ τοῦ Βωμόν καὶ Φλετέσερ ἢ τοῦ Φώρ, ἢ τοῦ Μαρλώβ φαίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σχολαστικότης καὶ ἐγωϊσμός. Ὁμολογῶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου συλλαμβάνω ἀποστροφὴν κατὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τῆς «φήμης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας» ὅταν ἔργα ὡς αὐτὰ «οἰχόνται εἰς τὴν παρακμὴν τοῦ χρόνου», ἐνῶ ἐκάστη διαδοχικὴ γενεὰ μωρῶν σπουδαίως ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ρωπογραφιῶν τῆς ἡμέρας, καὶ γυναῖκες τοῦ συρμοῦ σοβαρῶς συζητοῦσι μετὰ τῶν θεραπεινίδων αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν τοῦ «Ἀπολωλότος Παραδείσου» καὶ τῶν ἐρώτων τῶν ἀγγέλων τοῦ Μούαρ.

Ὡς πρὸς τὰς παλαιὰς μου γνώμας ἐγκαρδίως αἰσθάνομαι πρὸς αὐτὰς ἀπογοήτευσιν, καὶ ἔχω τὸν λόγον μου, διότι μὲ ἠπάτησαν πικρῶς. Ἐδιδάχθην νὰ νομίζω καὶ ἠθελον νὰ πιστεύω, ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ἦτο προαγωγός, ὅτι ἡ ἀρετὴ δὲν ἦτο προσωπεῖον, ὅτι ἡ ἐλευθερία δὲν ἦτο ὄνομα, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶχε τὴν ἔδραν τῆς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ. Τώρα ὀλίγον θὰ ἐφρόντιζον ἐὰν αἱ λέξεις αὗται διεγράφοντο ἐκ τοῦ λεξικοῦ, ἢ ἐὰν οὐδέποτε ἤκουον αὐτάς. Εἰς τὰ ὠτά μου κατήντησαν σκῶμμα καὶ ὄνειρον. Ἀντὶ πατριωτῶν καὶ φίλων τῆς ἐλευθερίας δὲν βλέπω ἢ τὸν τύραννον καὶ τὸν δούλον, τὸν λαὸν συνδεδεμένον μετὰ τῶν βασιλέων ὅπως καθήλωσῃ τὰς ἀλύσεις τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Βλέπω τὴν μωρίαν συνε-

ζευγμένην μετὰ τῆς πανουργίας καὶ ἀποτελούσας ὁμοῦ τὸ δημόσιον πνεῦμα καὶ τὴν κοινὴν γνώμην. Βλέπω τὸν ὑβριστικὸν Τόριον, τὸν τυφλὸν Μεταρρυθμιστήν, τὸν δειλὸν Οὐίγον! Ἐὰν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐπεθύμει ὅ,τι ἦτο ὀρθὸν θὰ τὸ εἶχε πρὸ πολλοῦ. Ἄλλ' εἶναι ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὴν κακοποιίαν οἱ πλεῖστοι, «πρὸς πᾶν καλὸν ἔργον ἀδόκιμοι.» Εἶδον πᾶν ὅ,τι κατωρθώθη διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ φρονήματος καὶ τῆς διανοίας τινῶν ἀνδρῶν, «τῶν ὁποίων ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἄξιος,» καὶ τοῦτο ἐπηγγέλλετο μεγαλόφρονα προαγωγὴν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ἀγαθοῦ διὰ τῆς προσδοκίας τῶν μελλόντων ἐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο ἀνετράπη ὑπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου, μόλις ἀμυδρῶς δυναμένου νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἦτο βασιλεὺς, ἀλλ' ἀδυνατοῦντος νὰ κατανοήσῃ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἦναι βασιλεὺς ἐλευθέρου λαοῦ! Εἶδον τὸν θρίαμβον τοῦτον ὑμνούμενον ὑπὸ ποιητῶν, τῶν φίλων τῆς νεότητός μου, καὶ φίλων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οἵτινες παρεσύρθησαν ὑπὸ τῆς ἐκμανείσης πλημμυρίδος, ἣτις ἐπερχομένη ἀπὸ τοῦ θρόνου κατέρριψε πρὸ ἑαυτῆς πᾶσαν διάκρισιν ὀρθοῦ λόγου καὶ εἶδον πάντας ὅσοι δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐπικρότησιν τῆς ὕβρεως ταύτης καὶ τοῦ προπηλακισμοῦ τῆς προγεγραμμένης ἀνθρωπότητος καταδιωκομένους (ἐκεῖνοι καὶ οἱ φίλοι των κατέστησαν τὸ τοιοῦτο παροιμίαν), ὥστε κατέστη πλέον εὐνόητον ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ζήσῃ διὰ τῶν πλεονεκτημάτων αὐτοῦ καὶ τῶν γνώσεων, ὁ μὴ ὢν ἔτοιμος νὰ καταισχύνη τὰ προτερήματα ἐκεῖνα καὶ τὰς γνώσεις ὅπως προδώσῃ τοὺς ὁμοίους του καὶ διαρπάσῃ ἐκμεταλλεόμενος τοὺς ἀνθρώπους. «Τοῦτο ἐπίτινα χρόνον ἦτο μυστήριον ἀλλ' ὁ καιρὸς τὸ ἀποδεικνύει.» Αἱ ἠχοὶ τῆς ἐλευθερίας ἠγέρθησαν καὶ πάλιν ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἡ πρῶτα τῆς ἐλπίδος ἀνέτειλεν ἐκ νέου· ἀλλ' ἡ αὐγὴ ἐκεῖνη ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς διεφθαρμένης πνοῆς τῆς κενῆς εὐσεβείας, καὶ αἱ ἀναζωπυροῦσαι ἠχοὶ ἐκεῖνα κατεπνίγησαν ὑπὸ νέων κραυγῶν προερχομένων ἐκ τῶν καταρρώγων πύργων τῆς Ἰερᾶς Ἐξετάσεως· ὁ ἀνθρωπος κύπτει (ὡς εἶναι πρέπον) κατὰ πρῶτον εἰς τὴν κτηνώδη βίαν, ἀλλὰ περισσότερο εἰς τὴν ἔμφυτον διαφθορὰν καὶ τὸ ἀνανδρὸν πνεῦμα τῆς ἰδίας αὐτοῦ φύσεως ὅπερ δὲν ἀφίνει κενὸν χῶρον ὅπως καταλάβῃ τοῦτον ἐλπίς τις ἢ ἀπογοήτευσιν. Ἡ δὲ Ἀγγλία, ἡ ἀρχιμεταρρυθμιστρία ἐκεῖνη, ἡ ἠρωϊκὴ ἐκεῖνη ἀπελευθερώτρια; ἡ στόμφαξ ἐκεῖνη τῆς ἐλευθερίας καὶ ὄργανον τῆς ἐξουσίας, ἴσταται πλησίον κεχηνυῖα, μὴ αἰσθανομένη τὴν ἐρυσίβην καὶ τὸν σφάκελον ἐπερχόμενον ἐπ' αὐτῆς. Ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ μὴ δὲν βλέπομεν τὴν ὑποκρισίαν, τὴν δουλοφροσύνην, τὴν φιλαυτίαν, τὴν μωρίαν, καὶ τὴν ἀναίδειαν νὰ ἐπιτυχάνωσιν, ἐνῶ ἡ μετριοφροσύνη συστέλλεται νὰ ἐπιδειχθῇ κατὰ μέτωπον, καὶ ἡ ἀξία καταπατεῖται; Ποσάκις ἀποσπᾶται τὸ ρόδον ἀπὸ τοῦ μετώπου ἐναρέτου ἐρωμένης ὅπως ἐγκολληθῇ ἐπ' αὐτοῦ φλύκταινα! Ποία ἐλπίς ὑπάρχει περὶ τῆς ἐπιτυχίας πραγματικοῦ τινος πάθους; Ποία βεβαιότης περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς. Ὅταν παρατηρήσῃ τις πάντα ταῦτα ὡς ἐγώ, ἐξελίσσω τὴν ὑφὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς μέχρι τῶν ἐξ ὧν συνίσταται διαφόρων στημῶν τῆς

ποταπότητος, τῆς πονηρίας, τῆς ἀνανδρίας, τῆς ἐλλείψεως αἰσθήματος, καὶ τῆς ἐλλείψεως συνέσεως, τῆς ἀδιαφορίας πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τῆς ἀγνοίας ἡμῶν αὐτῶν, ὅταν παρατηρήσῃ τις τὸ τετριμμένον εἰωθὸς νὰ ὑπερισχύῃ τῆς ὑπερόχου ἀξίας, αὐτὸ δὲ τοῦτο νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἀτιμίαν· ὅταν ἀπατηθῇ τις ὡς ἐγὼ εἰς τὰς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς μου ἐλπίδας, ἐκτιμῶν τοὺς πάντας κατὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ ἐκτιμῶν αὐτοὺς ἐσφαλμένως, πάντοτε δὲ σφαλ-

λόμενος ἐν ἐκείνοις παρ' οἷς ἔθεσα τὴν μεγίστην ἐμπιστοσύνην μου· τὸ παίγνιον τῆς φιλίας καὶ ὁ ἀπατηθεὶς ἐν τῷ ἔρωτι· ὦ! τίς δὲν ἠθελε συνομολογήσῃ ὅτι εἶχον δίκαιον νὰ δυσχεραίνω καὶ ὑπερφρονῶ ἑμαυτοῦ; Καὶ τοῦτο κυρίως διότι δὲν περιεφρόνησα τὸν κόσμον ἀρκούντως.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ
Ο ΓΙΑΣΣΩΝΙΔΗΣ

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ΣΑΤΑΝΑ

ΕΚ ΤΟΥ «ΑΠΟΛΕΣΘΕΝΤΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ» ΤΟΥ ΜΙΛΤΩΝΟΣ

(Βιβλ. IV, μετὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ὁ σατανᾶς ἄρχεται τοῦ μονολόγου δι' ἀποστροφῆς πρὸς τὸν Ἥλιον).

Ἦ! σὺ ποῦ με ὑπερβάλλουσαν στεφανωμένους δόξαν ἠγεμονεύεις μόνος σου εἰς τὸ βασιλείον σου καὶ φαίνεσαι ὡς ὁ θεὸς τοῦ νέου τούτου κόσμου, ὦ! σὺ ποῦ εἰς τὴν ὄψιν σου τὰ ἄστρα μαζευμένα τὰς κεφαλὰς των κρύπτουσι, πρὸς σὲ νῦν ἀνακράζω καὶ με φωνὴν ἐχθρότητος προφέρω τ' ὄνομά σου. ὦ Ἥλιε! Βδελύττομαι τὴν λάμπιν σου ποῦ φέρεται εἰς τὴν μνήμην μου ὅποια ἦν ἡ πρώτη μου καθέδρα καὶ, ἄνωθεν τῆς σφαίρας σου, ὅποιαν εἶχον δόξαν, πρὶν ἢ ἡ ἀλαζονεία μου με καταρρίψῃ κάτω παλαίσαντα ἐν οὐρανοῖς κατὰ τοῦ ἀσυγκρίτου τῶν οὐρανῶν ἠγήτορος. Ἦ! διατί νὰ φέρω τοιαύτην ἀμοιβὴν ἐγὼ εἰς αὐτόν, ὅστις με τόσῃν με ἔπλασε λαμπρότητα καὶ ὅστις φιλαγάθως οὐδένα ποτε ἠλεγχε; οὐδ' ἦν βαρὺ τὸ ἔργον πλησίον του· μικρότερον τί δυνατόν νὰ γείνη εἰμὴ νὰ φέρω πρὸς αὐτὸν αἶνους κ' εὐχαριστίας ὡς ὠφείλον! Πλὴν ἐν ἐμοὶ ἡ τόση ἀγαθότης κακίαν καὶ φαυλότητα παρήγαγε καὶ μόνον· τοιαῦτα ὕψη ἀνελθῶν δὲν ἀνειχόμεν πλεον ὑπήκοος νὰ ἴσταμαι κ' ἐσυλλογίσθην ὅτι βαθμίδα ὑψηλότερον ἂν μίαν ἀνηρχόμεν θὰ καθιστάμην Ἦψιστος, θὰ ἔλυον ἀμέσως ἀλύτου εὐγνωμοσύνης μου τὸ ἄλυτον φορτίον, τόσον βαρὺ, ὥστε ποτὲ καταβολὴ καμμία νὰ φέρῃ τὴν ἐξόφλησιν, ἐν λήθῃ ρίπτων ὅσα ἐλάμβανον ἐκάστοτε καὶ μὴ ὑπολογίζων ὅτι εὐγνώμων χαρακτήρ ὀφείλων δὲν ὀφείλει ἀλλὰ πληρόνει πάντοτε, συγχρόνως ὀφειλέτης καὶ πιστωτῆς γινόμενος. Ἦτο λοιπὸν φορτίον; . . . Ἦ! ἄγγελον κατώτερον ἢ ἰσχυρὰ του μοῖτρα ἂν μ' ἐπλαττεν, ὦ, εὐτυχὴς θὰ ἦμην καὶ καμμία ἀδέσμευτός ποτε ἐλπίς δὲν ἠθελεν ἐγείρει φιλοδοξίαν! . . . Ἄλλὰ πῶς; ἂν δύναμις ἕτερα ὁμοίους πόθους ἔτρεφε, θὰ μ' ἔσυρε μαζύ της ὅσω ἂν ἦμην ἐντελής. . . . Πλὴν ἕτεραι δυνάμεις

δὲν ἔπεσον, ἀλλ' ἔστησαν ἀκλόνητοι πρὸς πάντας τοὺς πειρασμούς, εἴτ' ἐνδοθεν εἴτ' ἐξωθεν ὀρμῶντας. . . . Εἶχες καὶ σὺ τὴν δύναμιν ν' ἀντισταθῆς ὁμοίως; Τὴν εἶχες. Δύνασαι λοιπὸν νὰ αἰτιῶσαι ἄλλον εἰμὴ τὴν ἐλευθέρειον τοῦ οὐρανοῦ ἀγάπην, ἴσα πρὸς ὅλους φέρουσαν; Κατηραμένος ἔστω λοιπὸν ὁ ἔρωτος, ἐπειδὴ εἴτ' ἔρωτος εἴτε μίσους, ἴσα πρὸς μέ, παράγουσιν αἰώνιον τὸν πόνον. . . . Κατηραμένος εἶσαι σὺ παρὰ τὴν θέλησίν του ἐκλέξας ὅ,τι φέρει νῦν μετάνοιαν τοιαύτην! Οἱμοὶ ὁ ἄθλιος ἐγὼ! πῶς δύναμαι νὰ φύγω τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ, ἣτις δὲν ἔχει πέρας καὶ τὴν ἀπελπισίαν μου τὴν ἀπειρον ἐπίσης! Εἶν' ἄθλιος πᾶσα μου ὁδός, ἐγὼ αὐτὸς εἶμ' ἄθλιος καὶ εἰς τὸν ἔσχατον βυθὸν κατώτερόν τι βάθος εὐρὺ ἔτι ἀνοίγεται νὰ με καταβροχθίσῃ, ὥστε νὰ φαίνεται οὐρανὸς ἢ κόλασις ἢ πρώτην! Ἦ! ἀνακούφισιν μικρὰν ζητῶ· ὦ! δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ μετάνοιαν; συγγνώμη δὲν ὑπάρχει; . . . Οὐδέν, εἰμὴ ὑποταγή, ἀλλὰ τὴν λέξιν ταύτην ὁ τύφος μου δὲν συγχωρεῖ, οὐδὲ τὸ μέγα αἶσχος ἀπέναντι τῶν ὑπ' ἐμὲ πνευμάτων, τὰ ὅποια ἐπλάνησα ὑποσχεθεὶς νὰ ἀνατρέψω ἄρδην ἐγὼ τὸν Παντοδύναμον. . . Ὀλίγον φεῦ γινώσκουν πόσον ἐκτείνω αὐστηρῶς τὴν καύχησιν ἐκείνην καὶ ποίας εἰς τὰ σπλάγχνα μου αἰσθάνομαι βασάνους, ἐν ᾧ αὐτοὶ εἰς τὸν θρόνον μου ἐν Ἄδει με λατρεύουν! Ὅσον με δίδει ὑπεροχὴν τὸ στέμμα καὶ τὸ σκῆπτρον τοσοῦτον χαμηλότερον εἰς τὰς ἀβύσσους πίπτω, κατὰ τὴν ἀθλιότητα πρωτεύων φεῦ καὶ μόνον! Τοιαύτη ἔρχεται χαρὰ ἐκ τῆς φιλοδοξίας! Ἄλλ' ἐὰν ἦτο δυνατόν διὰ τῆς μετανοίας καὶ διὰ χάριτός τινος νὰ ἀναλάβω αὐθις τὴν πρώτην μου κατάστασιν, τὸ νέον ὕψος πάλιν ὑπερηφάνους στοχασμούς ἠθελε με ἐμπνεύσει, ἀμέσως θ' ἀπεκέρυττον πᾶν ὅ,τι ἢ δολία

ὑποταγή μου ὠρκίσθη, ἀμέσως θὰ ἠρνούμην
τὸν ὄρκον μου ὡς ἄκυρον καὶ βία δεδομένον·
διότι εἶν' ἀδύνατον διαλλαγή νὰ ἔλθῃ
ἐκεῖ ὅπου διήλασαν διὰ τοιοῦτου βάρους
μίση τοσοῦτον φονικά, καὶ οὕτω θὰ κατήντων
εἰς χείρονα ὑποτροπήν καὶ πτώσιν βαρυτέραν,
οὕτω μικρὰν διακοπήν διὰ διπλῆς ὀδύνης
θὰ ἐξηγόραζον, καθὼς γινώσκει ὁ τιμωρός μου·
ὅσον λοιπὸν αὐτὸς μακρὰν τοῦ νὰ μὲ δώσῃ χάριν
διατελεῖ, τόσον κ' ἐγὼ μακρὰν νὰ τὴν ζητήσω.
Ἦδη ἀφ' οὗ πᾶσα ἐλπίς τελείως ἀπεκλείσθη,
ἰδοὺ ἀντὶ ἡμῶν, μακρὰν αὐτοῦ ἀποβληθέντων,

ἰδοὺ ἡ νέα του χαρὰ ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη
καὶ δι' αὐτὸν ἐγένετο ὁ νέος οὗτος κόσμος . . .
Λοιπὸν χαιρέτω ἡ ἐλπίς, χαιρέτω καὶ ὁ φόβος,
χαιρέτω ἡ συνείδησις· πᾶν ἀγαθὸν ἐχάθη
καθόλου πλέον δι' ἐμέ . . . Ὡς σὺ, κακία, ἔσω
τὸ ἀγαθὸν μου, διὰ σοῦ τὸ κράτος μοιρασμένον
τηρῶ μετὰ τοῦ ἀνακτος τῶν οὐρανῶν, καὶ ἴσως
πλέον ἢ τοῦ ἡμίσεως ἐγὼ θὰ βασιλεύσω,
ὡς μετ' ὀλίγον ὄψεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος.

(Ἰωάννινα, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1884.)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΘ ΡΟΝΤΗΡΗΣ

Ἡ ΚΥΡΙΑ ΔΑΣΙΕ ΚΑΙ Ὁ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἡ κυρία Δασιὲ κατέχει ἰδιάζουσαν θέσιν μεταξύ τῶν
Γαλλίδων γυναικῶν τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρί-
δος διὰ τε τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ μάλιστα διὰ τὸ μέρος,
ὅπερ ἔλαβεν εἰς τὸν ἀνακαινισθέντα περιβόητον ἀγῶνα
μεταξὺ τῶν ἀρχαϊζόντων καὶ τῶν νεωτεριζόντων ὅστις
ἐπὶ τοσοῦτον ἀπησχόλησε τὰ πνεύματα κατὰ τὸ τελευ-
ταῖον ἡμῖσι τοῦ μεγάλου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δε-
κάτου ὀγδόου.

Ἡ Ἄννα δὲ Φέρβε ἐγεννήθη ἐν Σωμοῦρ τὸν μάρτιον
τοῦ 1654. Ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῆς οἰκίᾳ φαιδρᾶ καὶ αὐ-
στηρᾶ συγχρόνως διήλθε τὰ πρῶτα τοῦ βίου ἔτη εὐτυ-
χῆς ἢ νεαρὰ κόρη, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ πατρὸς αὐ-
τῆς ἀνδρὸς ἐγγραμμάτου. Ὁκτῶ καὶ δεκαέτις ἀπωλέ-
σασα αὐτὸν ἦλθεν εἰς Παρισίους ὅπου ὁ σοφὸς Οὐὲ
ὠδήγησε τὰ πρῶτα βήματά της εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρ-
χαίων. Ἡ Ἄννα δὲ Φέρβε δὲν ἐβράδυνε νὰ γίνῃ γνωστὴ
διὰ τῆς ἐκδόσεως Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς μεταφράσεως
τῶν ὕμνων, ἐπιγραμμάτων καὶ ἀποσπασμάτων τοῦ Καλ-
λιμάχου. Τῷ δὲ 1681 δι' ἐτέρας ἐκδόσεως τῶν ποιήσεων
τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀνακρέοντος γαλλιστί.

Τὰ ἔργα ταῦτα ἔτυχον καλῆς ὑποδοχῆς καὶ ἠνοιξαν
εὐρὺ στάδιον αὐτῇ, ἠκολούθησαν δὲ ἡ μετάφρασις τοῦ
Ῥωμαίου «Πλαύστου», τοῦ «Πλούτου» καὶ τῶν «Νεφε-
λῶν» τοῦ Ἀριστοφάνους, τῷ δὲ 1688 ὁ «Τερέντιος»,
ἀλλὰ τὸ ἔργον δι' οὗ ἐδοξάσθη ἡ φιλόμουσος γυνὴ εἶνε
ὁ «Ὀμηρος».

Νυμφευθεῖσα τῷ 1683 τὸν Δασιὲ συνειργάζετο μετ'
αὐτοῦ ὅτε ἡ μεταξὺ τῶν Ἀρχαίων καὶ τῶν Νεωτέρων
ἔρις τῇ ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸν
ποιητὴν τῆς Ἰλιάδος περὶ τοῦ ὁποῦ τὸσα παράλογα
ἐλέγοντο.

Εἰς τὴν κλασικὴν ταύτην διαμάχην ἀφορμὴν ἔδωκεν
ὁ ὑπέρμετρος ζῆλος τῶν ἑραστῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἥς
τὰ ἀριστουργήματα ἐθεώρουν ὡς μόνον ἱκανὰ παραδείγ-
ματα καὶ ὠμυον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ

Ἀριστοτέλους. Τρεῖς περιόδους δὲ ἐμφανίζει τὸ ἐπεισό-
διον τοῦτο.

Ἀρξάμενον τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1670 διὰ τοῦ
Δεσμαρὲ ἰδιοτρόπου ἀλλὰ ζωηροῦ πνεύματος, διήρκεσε
μέχρι τοῦ 1675. ἀνενεώθη δὲ ὑπὸ τοῦ μυθοποιοῦ Περ-
ρῶλ τῷ 1687.

Οἱ νεώτεροι οὐ μόνον κατεφέροντο κατὰ τῶν Ἀρ-
χαίων ἀλλὰ καὶ κολακεύοντο ὅτι τοὺς ὑπερέβαλον. Ὁ
Περρῶλ ἀναγνούς ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ποίημα περὶ
τοῦ αἰῶνος Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἕνεκα κρυφίου πάθους
κατὰ τοῦ Βοναλῶ καὶ τῶν φίλων τοῦ σατυριστοῦ Ῥακίνα
καὶ Λανφονταίνου παρέλιπε τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῇ
ἀριθμῆσει τῶν κυριωτέρων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς, οὐς ἐθε-
τεν ὑπεράνω τῶν ἀρχαίων. Μὴ ἀρκεσθεῖς δὲ εἰς τοῦτο,
εὐθύς μετ' ὀλίγον ἐξέδωκε τοὺς «Παραλλήλους τῶν Ἀρ-
χαίων καὶ τῶν Νεωτέρων», ἐν οἷς οἱ νεώτεροι καὶ οἱ ἔσχα-
τοι πάντων προεξεῖχον πάντοτε ἐν τε τῇ ῥητορικῇ καὶ τῇ
ποιήσει τῶν σεβαστοτέρων ὀνομάτων τῆς ἀρχαιότητος.

Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ μόνον ὁ Φοντενέλλ ἐτόλμησε
νὰ ὑπερασπισθῆ ἐπροξένησε μέγα σκάνδαλον. Ὁ Βουαλῶ
ὡς κυριώτερος ἀντίπαλος τοῦ Περρῶλ δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ
μακρότερον νὰ τηρήσῃ σιγὴν, τοῦτον ἐμιμήθησαν ὁ
Ῥακίνας, Λανφονταῖνος, Οὐέ, Ἀρνῶλ, Λονζεπιέρ καὶ
ἄλλοι λαβόντες τὸ ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητος μέρος. Δυσ-
τυχῶς ὅμως ὁ ὑπερβάλλων ζῆλος τῆς ὑπερασπίσεως ἐξη-
ρέθιζε τοὺς πολεμίους καὶ ἡ φιλολογικὴ αὕτη διαμάχη
διήρκεσε μέχρι τοῦ 1694, ὅτε τῇ μεσιτείᾳ τοῦ μεγάλου
Ἀρνῶλ διελάγησαν οἱ διαμαχόμενοι ἀρχηγοὶ Βουα-
λῶ καὶ Περρῶλ.

Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ δευτέρα περίοδος ἀριθμεῖ ὀλιγώτερα
πρόσωπα· ἀρχὴν ταύτης ἔκαμεν ὁ Σαιντεβρεμὸν ἐν
Λονδίῳ διαμένων, τοῦτον δὲ ἠκολούθησαν ὁ Οὐίλλιαμ
Τάμπλ καὶ ὁ Οὐότνυ, εἶτα ὁ Δρέϋδεν, Βούλ καὶ Βέντλυ,
τέλος ὁ Σάιφτ ὁ μετὰ ἀγγλικῆς ὄλως humour ἰδιορρυθ-
μίας πραγματευθεὶς τὸ ζήτημα.

Mitsch & Rothmeyer
Paris

Κωνσταντῖνος Διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου

Ἐν τούτοις τὰ πράγματα, κατὰ τὸ φαινόμενον τοῦλάχιστον, εἰσήγαγον ὅτε ὁ Λαμότ Ὀνδάρδ ἀνακινεῖ πάλιν τὸ ζήτημα ἐν Γαλλίᾳ, δημοσιεύσας τῷ 1714 μίμησιν τῆς Ἰλιάδος μετὰ λόγου περὶ τοῦ Ὀμήρου, Ὀμήρου οὐχὶ Ἕλληνας, ἀλλὰ Γαλάτου καὶ μάλιστα Παρισίου τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς μεγάλης βασιλείας. Ἡ κυρία Δασιὲ τότε ἀναφαίνεται ἐν τῷ μέσῳ. Καὶ πολλάκις μὲν ἐγένετο ἀντιπαράθεσις τοῦ Ὀμήρου πρὸς τοὺς νεωτέρους ποιητάς, ἀλλὰ πάντοτε ἐγένετο λόγος περὶ Ὀμήρου, οὐτινος δὲν εἶχον ἀκριβοῦς γνῶσιν, τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἠθέλησε νὰ ἀναπληρώσῃ ἡ κυρία Δασιὲ ἐπιχειρήσασα μετάφρασιν ἱκανὴν νὰ καταστήσῃ γνωστὰς τὰς θείας καλλονὰς τοῦ ποιητοῦ, καθ' ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ διὰ μεταφράσεως.

Ἡ μετάφρασις αὕτη περιεποίησε μὲν τιμὴν μεγίστην τῇ κυρίᾳ Δασιῇ, ἀνέστησεν ὅμως τὴν παλαιὰν ἔριν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πάντες σχεδὸν οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς, πλὴν τοῦ Φενελῶνος, εἶχον ἐκλίπει, οἱ δὲ νεώτεροι στερούμενοι μεγαλοφυΐας ὅπως δημιουργήσωσι νέα ἀριστουργήματα, εὔρον ἐν τῇ μεταφράσει ταύτῃ ἱκανὴν ὕλην λογομαχικῶν ἐπικρίσεων. Ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη ἐγράφοντο σάτυροι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν, ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἀνησυχεῖ καὶ ἡ δημοσιογραφία δὲν ἔμεινε ξένη κατὰ τὴν τρίτην ταύτην περίοδον τῆς ἔριδος.

Ἡ κυρία Δασιὲ πολεμουμένη ἐξηκολούθει ὑπερασπιζομένη τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ διὰ τοῦ συγγράμματος αὐτῆς τοῦ ἐπιγραφομένου Causes de la Corruption du Goût, ἔργου θεωρουμένου ὑπὸ αὐστηρῶν κριτικῶν ὡς πλήρους πνεύματος καὶ κρίσεως ὀρθῆς.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ μέρος τῆς κυρίας ταύτης ἐν τοῖς γαλλικοῖς γράμμασιν, ὅπερ παρὰ τὰς εἰρωνείας τοῦ Βολταίρου περιποιεῖ αὐτῇ ἐπιφανῆ θέσιν.

Ἡ κυρία Δασιὲ καταβληθεῖσα ὑπὸ τῆς πολλῆς ἐργασίας ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν τῷ 1720.

Ἡ φιλολογικὴ ἔρις, ἣτις μεταξὺ τῆς κυρίας Δασιῆ καὶ τοῦ Λαμότ εἶχε λήξει φιλικώτατα δι' ἑνὸς γεύματος, ἐξηκολούθησε μεταξὺ τῶν μὴ μετασχόντων τοῦ συμποσίου μέχρι τοῦ 1718 καὶ ἔτι πλεόν. Ἄλλ' ὁ δέκατος ὀγδοὸς αἰὼν, ὡς λέγει ὁ Σαιμπιέρ, ἐτιμωρήθη διὰ τὸν πόλεμον τοῦτον κατὰ τῆς ἀρχαιότητος, διότι ἀπολέσας τὸ Ὀμηρικὸν αἶσθημα συναπώλεσε καὶ αὐτὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀληθοῦς καὶ μεγάλης ποιήσεως.

Ἐπρεπεν ὄντως ν' ἀναφανῶσιν ὁ Βερναρδῖνος Σαιμπιέρ, ὁ Ἀνδρέας Χενιέρος καὶ ὁ Σατωβριάνδος, ὅπως ἐπανεύρωσι καὶ μεταδώσωσι τὸ αἶσθημα τοῦτο.

1. Sainte Beuve Causeries.

2. Diction. philosop. art. ἐρ ο ρ ε c.

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΑΡΚΟΥ

ΡΩΣΣΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ

(Ὁ φόνος τοῦ ὑπαλλήλου).

Ἴσως γνωστὸν ἐξ ἀκοῆς τυγχάνει εἰς τὸν ἀναγνώστην τί ἐστὶ ρῶσσοσ ὑπάλληλοσ· ἴσως τῷ εἶνε ἐπίσης γνωστὸν, ὅτι κατὰ συνθήκην τὸν ἀποκαλοῦσι πολὺ γραφον ἀμφίβολον ὅμως ἀν γινώσκῃ τί ἐστὶν ὁ Μελκί-Τσιννοβόνικ, τούτέστιν ὁ κατώτερος ὑπάλληλοσ.

Εἶνε ἰδιόρρυθμος ὑπαρξίς, ὃν αἰνιγματῶδες, ὅπερ τείνει μὲν νὰ ἐξαφανισθῇ ἐν Πετροπόλει ἀλλ' ἀκμάζει ἔτι ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ εἰδεχθείᾳ ἐν Μόσχᾳ.

Ἐγειρόμενος τὴν πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν, ἀφοῦ περιβληθῇ ῥυπαρὰν τινα ῥεδιγγόταν, τίς οἶδε τίνας ἐλεεινοῦ παλαιορράπτου ἔργον, μεταβαίνει εἰς τὸ γραφεῖόν του ἐνθα θὰ διαμείνῃ μέχρι τῆς ἐνάτης ἐσπερινῆς ὥρας . . . . καὶ γράφει . . . . γράφει . . . .

Τῆς καλλιγραφίας οὐσης ὑποχρεωτικῆς παρὰ τοῖς γραφεῦσι τούτοις, ἐκόντες ἄκοντες σὺν τῷ χρόνῳ τελειοποιοῦνται εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ καλλιγράφειν καὶ κανταντᾶ νὰ εἶνε ἀνυπολόγιστος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπ' αὐτῶν καλλιγραφουμένων γραμμῶν. Καὶ γράφει . . . . γράφει . . . . αἰωνίως γράφει . . . .

Συνήθως ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου του λαμβάνει 800 φράγ. κατ' ἔτος, φθάνει ὅμως ἐνίστε μέχρι τοῦ ν' ἀπολαμβάνῃ

καὶ 4,000· καὶ ἐν τούτοις εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ του ἀποταμιεύει.

Ἐνταῦθα θὰ ἐγερθῇ βεβαίως ἡ ἀπορία πῶς, τοιαύτας ἔχων ἀπολαύς, δύναται τοιοῦτος ἄνθρωπος νὰ κάμῃ οἰκονομίας καὶ ν' ἀποταμιεύῃ· ἡ κατανόησις ὅμως τοῦ ἀνεξηγήτου τούτου φαινομένου εἶνε εὐκολοσ.

Ἄνθρωπος τῆς τάξεωσ ταύτης δὲν ἔχει οὔτε ἀνάγκασ οὔτε πάθη· ταῦτοποιεῖται πρὸς τὴν γραφιδά του, πρὸς τὸ διοικητικὸν ὕφος τῆς ὑπηρεσίας του, ὅπερ τσαούτην ἐπὶ τέλος λαμβάνει ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε καταντᾶ μετὰ χρόνον πολὺν νὰ ὀμιλῇ χρώμενοσ ὁ ροῖσ διοικητικοῖσ.

Σχεδὸν δὲν τρώγει, διότι δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν τροφήν τὸν μελαψὸν ἄρτον καὶ τὰ ἀγγούρια, ἅτινα εἰς δύο ἰσχνὰσ καθ' ἡμέραν δόσεις λαμβάνει, ἐνίστε δὲ καὶ εἰς μίαν.

Πίνει μόνον τέιον· καὶ ὅποῖον τέιον, Θεέ μου! Κατὰ δὲ τὰσ τρομερὰσ ἡμέρας τοῦ ἀποκρυσταλλωτικοῦ ψύχουσ καὶ ἐν ποτήριον βότκασ, ἀθλίασ τουτέστιν ἐντοπίας μαστίχης.

Ἄγνοεῖ τὸ πλύνεσθαι . . . . διότι δὲν ἔχει καιρὸν πρὸς

τοῦτο. Μόνον ὅταν τὸ ὑποκάμισόν του ὡς ἐκ τῆς ἀδιακόπου χρήσεως καὶ τῆς οὐδ' ἅπαξ ἀφαιρεθείσης ἀκαθαρσίας πέση ἀπὸ τοῦ σώματός του εἰς ῥάκη, ἀγοράζει ἕτερον, τὴν δ' ἡμέραν ταύτην, ἣτις εἶνε ἐπίσημος εἰς τὰ χρονικά τοῦ βίου του καθὼ σπανιωτάτη κατ' ἔτος, μεταβαίνει εἰς τὸ θερμὸν δι' ἀτμοῦ λουτρόν, μετὰ τὸ ὅποιον ἀποθέτει τὸ ῥάκος γενόμενον ὑποκάμισόν του εἰς τιν' ἄκραν τῆς κοινῆς αἰθούσης καὶ φορεῖ τὸ νέον, ὅπερ θὰ τῷ χρησιμεύσῃ ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας καὶ ἐν προσδοκίᾳ νέου λουτροῦ διὰ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' ἑτέρου, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Δὲν ἀναγινώσκει μόνον τοῦ πρὸς ἀνάγνωσιν κείμενά εἰσι τὰ ἔγγραφα τῆς ὑπηρεσίας του.

Αἱ ἡδοναί, τὰ παιγνίδια εἶνε πράγματα καθ' ὀλοκληρίαν ἄγνωστα αὐτῷ. Ἐνίοτε μάλιστα καταντᾷ νὰ λησμονῇ τὴν οἰκογένειάν του αὐτὴν καὶ νὰ μὴ ἐνθυμῆται ἄλλων ὁδῶν ὀνόματα ἢ μόνον ἐκείνων ὅσαι ἐκ τῆς κατοικίας του φέρουσιν εἰς τὸ γραφεῖον.

Ἐν μόνον ζωηρὸν αἰσθημα, εἷς καὶ μόνος φλογερὸς πόθος ζωपुरεῖ τὸ κατὰ τᾶλλα πάντα ἀναίσθητον τοῦτο ὄν. Ἡ φιλοχρηματία.

Διατί;

Εἶνε αἰνίγμα.

Νὰ θησαυρίζῃ, ἰδοὺ τὸ μόνον ὄνειρόν του.

Ἐφίσταται ἀκόμη ἐν Μόσχα συνοικία, ἣτις, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ Κρεμλίνου διὰ τῆς Μόσκοβας, ἀπομένει ἔτι τὸ ὕστατον καταφύγιον τῆς ρωσικῆς βαρβαρότητος. Ἡ συνοικία αὕτη καλεῖται Ζαμοσκόριετσχιέ!...

Διασχιζομένη καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ σκοτεινῶν καὶ σκολιῶν ἀγυιῶν, ἀδιεξίτητων καὶ βρωμερῶν ὁδῶν καὶ στρεβλῶν σταυροδρομιῶν, ἡ συνοικία αὕτη κατέστη τὸ ὀρμητήριον πάντων τῶν ἀναποσπάστων ἀπὸ τῆς πατροπαραδότου βαρβαρότητός των παλαιῶν μοσχοδιτῶν.

Ἀρχαῖοι ἔμποροι, πλεῖστοι γραμματεῖς καλούμενοι ῥασκόλνικοι καὶ κατώτεροί τινες ὑπάλληλοι ἀποτελοῦσι πληθυσμόν, συναγελαζόμενον ἐντὸς ἀφορήτου ἀκαθαρσίας ἐν πληρεστάτῃ ἀκηδεΐᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ. Ὁ πολιτισμός, ἡ πρόοδος, ἡ πολυτέλεια, ἡ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν εὐημερία εἰσὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους τούτους πράγματα ἀντικρως ἀντικείμενα τῇ φύσει καὶ θελήσει τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγίας Ρωσίας.

Μηχανικῶς ἡμέραν τινὰ διευθυνθεὶς πρὸς τι τῶν χωριζόντων ἀπὸ τῆς πόλεως τὴν συνοικίαν ταύτην σημεῖον, διέβην αὐτὸ μετὰ τῆς προθέσεως ὅπως ἀφεθῶ εἰς περιπλάνησιν ἐντὸς αὐτῆς.

Ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἐβάδισα, ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ βορβόρου, ὅστις ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν βημάτων μου κατεσπίλου τὰ ἐνδύματά μου. Καὶ ἡ ὄσφρησίς μου ἐξωκειώθη βαθμηδὸν πρὸς τὰ ἀφόρητα μιάσματα ὅσα πανταχόθεν ἀνεδίδοντο, οὕτω δὲ μετ' ὀλίγον ἔφθασα εἰς μικρὰν τινα τριγωνικὴν πλατεῖαν, ἧς με ἤρρεσεν ἡ θλιβερά μοναξία.

Ἐκεῖ που ἐν αὐτῇ ἐζωγραφεῖτο τὸ σχῆμα ἡρειπώμενου τινὸς φρέατος, με πρασινωπὰ καὶ κεκοιλωμένα πολυλαχοῦ τὰ χεῖλη τοῦ στομίου, με σαθρὸν περὶ αὐτὸ ξύ-

λιον κρηπίδωμα καὶ ἐν μέσῳ βορβορώδους ἔλους ὡσεὶ νησίδριον ὑψούμενον, μόνον τῆς θλιβερᾶς πλατείας ὠραίσιμα. Πέντε ἢ ἕξ ξύλινα οἰκία ἐβυθίζοντο βαρέως εἰς τὸ βορβορώδες ἐν γένει αὐτῆς ἔδαφος, τὰ σαθρὰ τῶν ὁποίων παράθυρα, ἀσυμμέτρως καὶ ἀτάκτως διατεθειμένα ἐπὶ τῶν μελαψῶν τοίχων καὶ διαρκῶς πτώσιν ἐπαπειλοῦντα εἰς ἐκάστοτε σφοδρυνομένην τοῦ ὕρουμένου ἀνέμου ῥιπήν, ἐφαίνοντο μὲ τὰ ἐρμητικῶς ἀλλ' ἐπισημῶς κεκλεισμένα ὑαλώματά των ὡς νὰ διέταπτον τὸν ὑπ' αὐτὰ διαβάτην ν' ἀπομακρυνθῇ. Ἐσταμάτησα τὸ βῆμα πρὸ οἰκίματος, ἀπαισιωτέραν ἢ τᾶλλα τὴν θέαν παρέχοντος καὶ φαινομένου ὡς νὰ συνεκρατεῖτο βία ἐπὶ τῶν θεμελιῶν του, ὡς ἐμαρτύρουν οἱ ἀποκλίνοντες, πλήρεις ὁπῶν πολυσχημῶν καὶ ἐξογκώσεων ἢ ἐσοχῶν καὶ τὸ ἰσόγειον ἀποτελοῦντες τοῖχοί του, ἐφ' οὗ ἠγείρετο εἶδος πενιχροῦ πυργίσκου. Ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ πλευρὰ τῆς οἰκίας ταύτης βαθμηδὸν ἐταπεινοῦτο τόσο ὥστε εἰς ἀπόστασιν τινα συνεχέετο μετὰ τοῦ ἐδάφους. Τὰ πρὸς τὴν βᾶσιν πλαῖσια τῶν δύο τελευταίων παραθύρων σχεδὸν ἦσαν κατακεχωσμένα εἰς τὴν γῆν, κροσσοὶ δέ τινες ἀραιοὶ κιτρίνης ἀηδοῦς χλόης ἀποφύεσης ἐκ τινῶν ἐπὶ τοῦ τοίχου ὁπῶν διεισέδυσον ἐνδον διὰ τινος τεθραυσμένου ὑαλώματος.

Ἡ σκοτεινὴ, ἀπαισία καὶ ἐγκαταλελειμμένη αὕτη οἰκία, μὲ τοὺς ἐκρεόντας τὴν ὑγρασίαν ἐκ τῆς ἐρμημώσεως τοίχους τῆς, εἶχεν ἱστορίαν.

Ἐρριψα τοὺς ὀφθαλμούς μου περὶ ἐμέ. Οὐδ' εἷς διαβάτης ἐφαίνετό που! . . . . Οὐδένα ἐγνώριζον ἐν τῇ συνοικίᾳ, οὐδ' ἐγνώριζον κανὸν ποῦ εὐρισκόμην καὶ ἀκουσίως μου ἐμελλον ν' ἀπομακρυνθῶ, ὅτε ὁ ἀγαθός μου δαίμων μοὶ ἀπέστειλε γρατᾶν, ἐλθοῦσαν ἴν' ἀντλήσῃ ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος.

Ἀπετάθην πρὸς αὐτὴν καὶ ἰδοὺ τί μοι διηγήθη:

Ἡ οἰκία ἀνῆκεν εἰς τινα χήραν καὶ τὸν υἱόν της, οἵτινες, κατοικοῦντες εἰς τὴν πόλιν, ἐνωκίαζον τὸν πυργίσκον εἰς τινα τῶν ὑπαλλήλων, ὧν τὸν βίον ἀνωτέρω σὰς ἐζωγράφησα, αἱ δὲ μετὰ ἰδιοκτητῶν καὶ ἐνοικιαστοῦ σχέσεις δὲν ἐβράδυναν νὰ καταστῶσι φιλικώταται. Ἐπὶ τριάκοντα συνεχῆ ἔτη κατῶκει ὁ τελευταῖος οὗτος τὴν οἰκίαν τῆς χήρας. Κατήρξατο τοῦ σταδίου του κερδαίνων ἐλάχιστα, ἀλλ' ἔφθασε μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν νὰ κερδαίνῃ τὸν ἀνώτατον ὄρον τοῦ μισθοῦ τῆς προσοδοφόρου θέσεως ἣν κατέσχε· καὶ ἐν τούτοις ὁ βίος του οὐδαμῶς παρήλλαξεν. . . . .

Οὐδεμίαν ἀνθρωπίνην ἄνεσιν καὶ εὐμάρειαν, οὐδεμίαν διασκεδασιν ἢ ἡδονὴν παρεῖχεν ἑαυτῷ. Ἦρκει αὐτῷ ἡ μία καὶ μόνη καὶ δεσπόζουσα, ὅτι ἐθησαύριζε.

Δὲν ἐκέκτητο οὔτε φίλους οὔτε συγγενεῖς οὔτε συμπαθεῖς γνωρίμους ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἐζῆ μόνος, κατάμωνος! Μολονότι αἱ κακουχίαι καὶ αἱ στερήσεις τὸν ἐγήρρασαν ταχέως καὶ κατέστησαν τὸν ὀργανισμόν του ἀσθενικόν, ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἠθέλησεν ν' ἀλλάξῃ τρόπον τοῦ ζῆν, τὰ δὲ ἀποταμιεύματά του ὀλοὸν ἠϋξάνον κατ' εὐθεῖαν ἀναλογίαν τοῦ αὐξάνοντος καὶ σφοδρυνομένου ὀσημέραι πάθους τῆς φιλαργυρίας. Ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἐξαντλούμενος καὶ ἐπιθανατούμενος, ἀντεῖχεν ὅμως παραδόξως, διότι

ἠθικῶς οὐδαμῶς ἔπασχε, δὲν ἔπαυε δὲ ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβαίῃ εἰς τὸ γραφεῖόν του, ὅπερ δι' αὐτὸν εἶχε καταστήσει στοιχεῖον ὑπάρξεως. Ἡ ὑπηρεσία δὲν τὸν ἀπέπεμπε, πάντες ὅμως οἱ γνωρίσαντες ὅπωςδῆποτε αὐτὸν ἀνέμενον τὸν θάνατόν του, ὅστις δὲν προσεδοκᾶτο ὅτι θὰ ἐβράδυνε πολὺ.

Ἡμέραν τινὰ ὁ υἱὸς τῆς χήρας, πῶν κατὰ κόρον καὶ μεθυσθεῖς, ὠμολόγησεν εἰς τὴν μητέρα του, ἐπιστρέψας ἔκ τινων ὀργίων, ὅτι εἶχε κατασωτεύσει ἅπασαν τὴν περιουσίαν του καὶ ὅτι ἐπὶ πλέον τὸν ἐδάρυνον καὶ χρῆν ἄτινα ἡγνόει τίνι τρόπῳ νὰ πληρώσῃ.

— Τί θὰ γίνωμεν λοιπὸν; τῷ ἀπήντησεν ἡ μήτηρ του. Οὔτε ἐγὼ ἔχω πλέον περιουσίαν.

— Ἄλλ' ἡ οἰκία ἐκείνη;

— Δὲν ἀξίζει σχεδὸν τίποτε. Ὁ ἐνοικιαστὴς μας τρομάζει νὰ μᾶς δίδῃ τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο ἐνοίκιον. Εἶνε τὸσον φιλάργυρος!...

— Θὰ ἔχῃ ὅμως χρήματα αὐτὸς πιστεύω, ὑπέλαθεν ὁ υἱός.

Ἡ μήτηρ ἔρριψε βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ.

— Βέβαια, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔχει δι' ἡμᾶς.

— ὦ! ὄχι βέβαια!... ἀνταπήντησεν ὁ υἱός.

Ἄγνοῶ πως, τὰ βλέμματά των συνηγήθησαν ἔκ νέου. Ἐνόησαν ἀλλήλους χωρὶς νὰ προφέρωσιν οὔτε λέξιν.

Ὁ ὑπάλληλος δὲν εἶχεν οὔτε φίλους οὔτε συγγενεῖς ἤτο γέρων, φιλάσθενος. Ὅλοι εἰς τὸ γραφεῖόν του ἐπερίμενον νὰ μάθωσιν ὅτι ἀπέθανε. Διὰ τὴν ἔζη ἀκόμη;

Ἴδου πῶς διευκολύνεται τὸ ἔγκλημα.

Οἱ δύο ἄθλιοι ἀνῆλθον εἰς τὸν πυργίσκον· μόλις δ' ἀντίκρυσεν αὐτούς, μόλις οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀντικατώπησαν τὴν φλόγα ἣν ἐξέπεμπον οἱ ὀφθαλμοὶ των, ὁ γέρων ὑπάλληλος ἐμάντευσε τὸν σκοπὸν των· δὲν ἀντέταξε μάλιστα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀντίστασιν.

Τὰ μόνα ὄντα, ἅτινα ἐπὶ γῆς εἶχε σχετικῶς ἀγαπήσει, ἤρχοντο αὐτὰ ἐκεῖνα νὰ τὸν δολοφονήσωσι.

— Σεῖς!; εἶπε μὲ πικρὰς ἐπιτιμήσεως τόνον.

Καὶ μεθ' ὑψίστης πραότητος τοῖς ἔτεινε τὸν τράχηλον.

Μετὰ τὸν φόνον, ἔρριψαν ἐκ τοῦ παραθύρου τὸ πτώμα καὶ εἶτα ἤρχισαν νὰ ἐρευνῶσι πανταχοῦ.

Ἄλλὰ δὲν εὔρισκον τίποτε... τίποτε... .

Μία ρεδιγκότα ἀπερρακωμένη, τινὲς γραφίδες καὶ εἰκόνες τινὲς ἀγίων, ἀτέχνως ἐζωγραφημέναι, ἦσαν τὰ μόνα ἀντικείμενα ὅσα εὔρον.

Αἶφνης πυρκαϊὰ ἐκρήγνυται πλησίον τῆς οἰκίας ἐκείνης. Σπεύδουσιν οἱ πυροσβέσται μετὰ τῶν ἀντλιῶν, λαὸς ἀκολουθεῖ, καὶ βοήθεια τῆς λάμπειως τῶν φλογῶν ἀνευρίσκεται τὸ πτώμα τοῦ ἀτυχοῦς ὑπάλληλου.

Σπεύδει ἀμέσως ὁ ἀστυνόμος καὶ κτυπᾷ τὴν θύραν τῆς οἰκίας πρὸ τῆς ὁποίας ἐκεῖτο τὸ πτώμα, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπήντησε.

Ἐν τέλει βιάζουσι τὴν θύραν καὶ συλλαμβάνουσι ἐπ' αὐτοφῶρῳ τὴν χήραν καὶ τὸν υἱόν της, πλύνοντας τὸ ἔδαφος, τὸ ὅποιον σταγόνες αἵματος τοῦ θύματός των εἶχον κηλιδῶσι.

Ἐπελάδοντο πάραυτα ἀνακρίσειν.

ὑπὸ τὸ παλαιὸν ἔνδυμα, ὅπερ ἐκάλυπτε τοὺς ὤμους τοῦ νεκροῦ, εὔρον θυλάκιον, περιέχον εἴκοσι χιλιάδας ρουβλίων εἰς χαρτονομίσματα καὶ τὴν ἐξῆς διαθήκην:

«Μὴ ἔχων οὐδένα ἕτερον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον εἰς ὃν νὰ κληροδοτήσω τοὺς καρπούς τῶν οἰκονομιῶν μου, ὀρίζω κληρονόμους τῆς περιουσίας μου τοὺς μόνους ἀνθρώπους ὅτινες μὲ ἠγάπησαν, τοὺς οἰκοδεσπότης μου.

Ὁ Θεὸς εἶη μετ' αὐτῶν.»

Κόσμε! πόσα μυστήρια ἐγκλείεις!

JOSEPH LUBOMIRSKY.

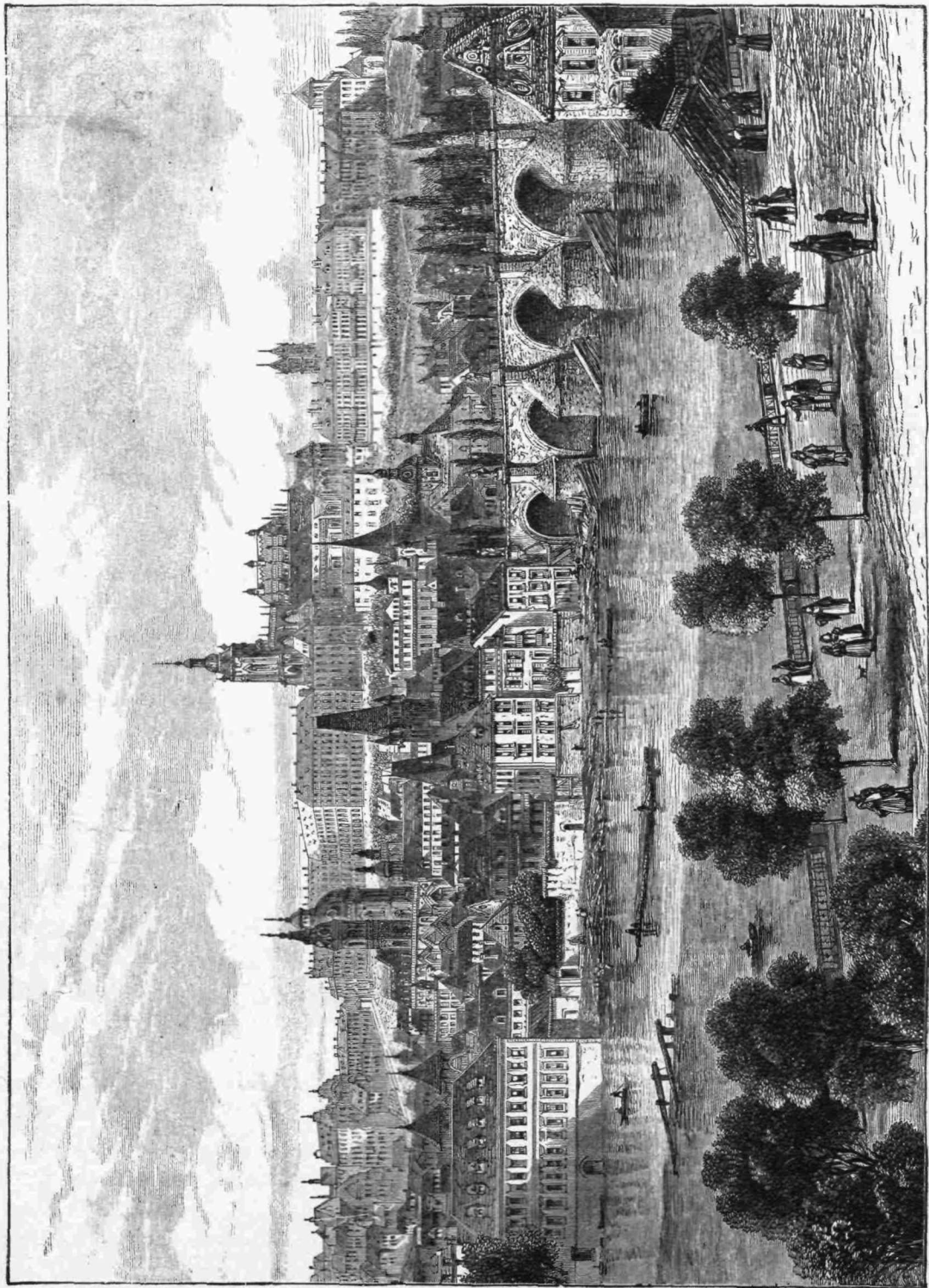
(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Ἰδ. Στρατηγοπούλου.)

ΚΕΦΑΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Β'.

Ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, τὸ προσφιλὲς μέλημα τῆς πατρικῆς τῶν κρατούντων μερίμνης. Καὶ ὅτε μὲν ἔθεντο ψαλίδα ἢ ξυρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὅτε δὲ φραγμὸν τῇ διανοίᾳ· οἱ κρατοῦντες ἠθέλησαν πάντοτε τὸν ἄνθρωπον φαλακρὸν τριχῶν καὶ ἰδεῶν, ἐπ' ἀγαθῷ αὐτοῦ τούτου, ἐννοεῖται. Διότι ἡ μὲν πλειομοניה τῶν τριχῶν ἀναπτύσσει ὑπερβάλλουσαν θερμότητα, ἣτις φέρει ἐγκεφαλικάς συμφορήσεις, ἡ δὲ τῶν ἰδεῶν πληθῶρα γεννᾷ μηνιγκίτιδα. Ἐνθυμήθητε τὰς Ἀθήνας ἐν ἔτει ἀρειμανίῳ 1880, τί ἐπιδημία, τί θάνατοι, τί κακὸ! Διὰ τὴν δὲ τοῦτο; διότι ὑπῆρχεν εἰσβολή, πλήμμυρα ἰδεῶν· μ ε γ ἄ λ η καὶ μικραὶ ἐστροβίλουν ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν σφριγόντων ἐπιστράτων· καὶ ὁ μὲν ἐφαντάζετο ἐν τῇ θέρμῃ τοῦ χοροῦ ὅτι ἐφόνευε δέκα Τούρκους τὴν ἡμέραν, ὁ δὲ, εὐτυχέστερος ἐκείνου,

ὅτι εἶχεν αἰχμαλωτίσει τὸν Ὀσμάν, ἄλλος, πάντων εὐτυχέστατος, ὅτι εἶχε συλλάβει ὅλο τὸ χαρέμι τοῦ πασσαῦ, καὶ ἕκαστος διεννοεῖτο πόσα ἑκατομμύρια νὰ ζητήσῃ ὡς λύτρα. Καὶ ἡ μ ε γ ἄ λ η καὶ αἱ μικραὶ ἐχόρευον, ἐχόρευον καὶ τελειωμοὺς δὲν εἶχαν. Δυστυχῶς ἡ μηνιγκίτις ἐκρουε τὸ τύμπανον, καὶ ἀντὶ νὰ πίπτωσι Τούρκοι ἐπιπτον σωρηδὸν ἐπίστρατοι. Τύφος! τύφος! ἐφώναζον οἱ ἰατροὶ καὶ εἰσηγον εἰς δίκην τὰ ἄθῳα βακτηρίδια. Ἄλλὰ καὶ τί νὰ εἴπωσιν; ὅτι ἡ ἀσθένεια προήρχετο ἐκ πληθῶρας ἰδεῶν, ὅτι ἦτο π α ν ο ἶ δ ε ἶ τ ι ς; τοῦτο ἠδύνατο νὰ χαλαρώσῃ πως τὸν ζῆλον τῶν ἐπιστράτων καὶ νὰ ζημιωθῇ ἐντεῦθεν ὁ Ἑλληνισμός. Σήμερον οὐδεμία ἰδέα μᾶς ταταράσσει, οὔτε μεγάλη, οὔτε μικρά, καὶ ἄκρα ὑγεία καθ' ὅλον τὸ κράτος· θέλετε λοιπὸν πειστικωτέραν ἀπόδειξιν τῆς ὀλεθρίας τῶν ἰδεῶν ἐπὶ τῆς ὑγείας ἐπιρροῆς; Μακάριοι οἱ λαοί, οἱ ζῶντες ἀνευ ἰδεῶν, ὅτι μαθουσαλίος ὁ

Η ΠΟΛΙΣ ΠΡΑΓΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

βίος αὐτῶν, τρισμάκαρες οἱ ἔχοντες ἄρχοντας ἐγκαίρως ψαλιδίζοντας τρίχας τε καὶ ἰδέας, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ ἀληθεῖς τῶν λαῶν πατέρες.

Καὶ ταῦτα ὡς ἐν προοιμίῳ.

Ι

Ἡ κόμη, ὁ μύσταξ καὶ ἡ γενειὰς ὑπέστησαν τόσα μαρτύρια, ὥστε ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ πῶς δὲν κατετάχθησαν εἰσέτι εἰς τὰ Συναξάρια καὶ πῶς οἱ καλοὶ Χριστιανοὶ δὲν ἐορτάζουσι τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Κόμης καὶ τοῦ ἁγίου Πώγωνος, τῶν δύο ἀδελφῶν μαρτύρων. Αἴτιον δὲ τῶν παθῶν τούτων τῆς κεφαλῆς ἡ Γραφή, ἣτις παρέλειψε νὰ σημειώσῃ ἂν ὁ Ἄδὰμ, ὁ πρωτόπλαστος, ὁ τύπος τοῦ τελείου ἀνδρός, ὁ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ πλασθεὶς, ἐξῆλθε τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου ξανθός, καστανόχρους ἢ μελάγχρους, μετὰ βραχείας ἢ μακρᾶς κόμης, μετὰ ἢ ἀνευ πώγωνος, ἵνα ἤξεύρῃ καὶ ὁ ταλαίπωρος ὁ ἄνθρωπος πῶς πρέπει νὰ πολιτευθῇ πρὸς τὸν μυστηριώδη τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς δεσπότην. Καὶ ποῦ νόμισμα, εἰκὼν ἢ ἀνάγλυφον ἵν' ἀναπληρώσῃ πως τὴν ἀκατανόητον, τὴν ἀσύγνωστον ταύτην τῆς Γενέσεως παράλειψιν! Ὁ ἐκθροισμός, ἡ καταστροφή ἐπῆλθε τόσον ταχέως, ὥστε ὁ ἀτυχῆς τῆς Ἐδὲμ ἄρχων, ὁ ἐφήμερος τῶν ζώων βασιλεύς, δὲν ἔλαβε καιρὸν οὔτε νόμισμα νὰ κόψῃ, ἵν' ἀπαθανάτισῃ τὴν σεπτὴν αὐτοῦ μορφήν καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺς μεταγενεστέρους τῆς βασιλείας τῶν ἀτελεωτήτων ὑποθέσεων. Καὶ ὅμως — τίς θὰ το ἐπίστευεν; — ὑπάρχει ἀρχαῖόν τι ἀνάγλυφον, — καὶ δὲν εἶναι τὸ μόνον, — εἰς τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἀναγόμενον, ὅπερ παρίστησι τὴν Ἄδὰμ ὅλως ἀγένειον. Εἶναι ὅμως καὶ ἀληθὲς ὅτι σοφὸς τις θεολόγος, λέγει ὅτι ἔχασε τὰ γένεια μετὰ τὸ ἀμάρτημα. Τίνα λοιπὸν τῶν δύο νὰ πιστεύσωμεν, τὸν γλύπτην ἢ τὸν θεολόγον; τὸ κατ' ἐμὲ τάσσομαι τῷ σοφῷ, ἤξεύρων ἐκ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ὅτι πρὸ τῆς βρώσεως τοῦ πικροῦ ἐκείνου μήλου τὰ ρόδα δὲν εἶχον γένεια ἤτοι ἀκάνθας, καὶ ὅτι ἐφύησαν αὐτοῖς τοιαῦτα μετὰ τὸ ἀμάρτημα¹. θὰ εἶναι βεβαίως τὰ γένεια τοῦ Ἄδὰμ. Ἄλλ' ἡ Τέχνη εἶναι γυνὴ καὶ ἔχει ses caprices· οὕτω ἐνῶ ἀφαίρει ἀπὸ τοῦ πτωχοῦ Ἄδὰμ τὸν φυσικὸν τῷ ἀνδρὶ κόσμον, δωρεῖται ἐν ἐπιμέτρῳ τῷ ταλαίπῳ Μωϋσῇ κάτι, ὅπερ ἀνάντηρρῆτως δὲν εἶχεν ἐπιθυμήσει, κέρρατα. Ἡ τρελὴ παρέστησε τὸν μέγαν νομοθέτην μετὰ κεράτων, συμβόλων δῆθεν τῆς ἰσχύος². Ἄλλ' εὐλογημένη τοῦ Θεοῦ! ὁ λαὸς εἶναι διὰ τὰ κέρρατα, εἶναι λόγιος νέος, διὰ νὰ ἐννοῇ τὰ τοιαῦτα; δι' αὐτὸν τὰ κέρρατα εἶναι πάντοτε, ὅστις καὶ ἂν τα φορῇ, τὰ κωμικὰ ἐκεῖνα

1. Εἰς τὴν Ἐξ ἀκήμερον, ὁμίλ. Ε'. «Τὸ ρόδον τότε ἄνευ ἀκάνθης ἦν, ὑστερον δὲ τῇ κάλλει τοῦ ἀνθους ἡ ἀκάνθη παρεξέχθη, ἵνα τῷ τερπνῷ τῆς ἀπολαύσεως ἐγγύθεν ἔχωμεν παρακειμένην τὴν λύπην· μεμνημένοι τῆς ἀμαρτίας».

2. «Ὅτι τὸ κέρρα ἦτο πρὸ ἀρχαίας τῆς ἰσχύος τὸ σύμβολον καὶ ὅτι ἀπαντᾷ ἐπὶ πλείστον ὅσων νομιμάτων τῶν μετ' Ἀλέξανδρον Ἑλλήνων βυσιλέων καὶ ἑλλων πάντες γινώσκουσι, καὶ αὐτοὶ εἶτι οἱ λόγοι νέοι. Τῶν κεράτων ὁμοίωσι τοῦ Μωϋσεὺς αὐτοσχεῖς, ὑπέβλεψεν, ὡς φαίνεται ὁ ἱερὸς Ἰερωννυμὸς, ἡμικροτημένως μεταφράσας ἐν τῇ Βουλγάτῃ τὴν λέξιν ὄψιν, ἣτις ἑβραϊστὶ σημαίνει πρὸς ὅσωπον καὶ ἄμα κέρρα. Ἀλλὰ περὶ τῶν παραδόξων τούτων τῆς τέχνης καὶ τῶν εἰς παραδόξοτέρον τοῦ Σωτήρος περικτασέων, ἄλλοτε ἐκτενέστερον θὰ προκηκευθῶμεν ἐν τῷ «Ἀττικῷ Μουσείῳ» ὡς περιόχῃ τὰ μὲν καλλιτεχνικῆ.

τῆς συζυγικῆς ἀτυχίας σύμβολα, τὰ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μολιέρου ὑπαγόμενα. Οὕτω σκότος βαθὺ περιβάλλει, ὡς μέλαν πέπλον, τὴν σεπτὴν τοῦ πρωτοπλάστου μορφήν, σκότος σατανικόν, ἀπωλείας, ἐνέγκον ἡμᾶς ἀκαταπαύστως εἰς τὴν ἁμαρτίαν, διότι ἀγνοοῦντες ὅποια τις τοῦ ὁμοιώματος ἢ κεφαλῆ, ἀγνοοῦμεν ὅποια καὶ ἡ τοῦ προτύπου· ἐντεῦθεν δὲ πλάναι καὶ ἁμαρτήματα. Καὶ ὄντως· ὑποθέσατε ὅτι ὁ Ἄδὰμ ἐπλάσθη ξανθός, ἄρα ξανθός καὶ ὁ Πλάστης, καὶ κατ' ἀκολουθίαν οἱ μελαγχροῖνοι καὶ οἱ καστανόχρους εἶδος, ποικιλία ἀνθρώπων, διὸ καὶ ἐν δευτερευούσῃ παρὰ τῷ Θεῷ μοῖρα· αἱ δὲ τὴν κεφαλὴν ξανθίζουσαι ὄλαι εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς ψευδόμεναι καὶ ζητοῦσαι ν' ἀπατήσωσι τὸν Θεόν. Ὑποθέσατε πρὸς στιγμὴν τὸ ἐναντίον: τὸν Ἄδὰμ μελάγχρουν ἢ καστανόχρουν καὶ ἰδοὺ εὐθύς πίπτουν τὰ φόντα τῶν ξανθῶν, ὡς τὰ Λαύρια μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Συνδικάτου, διότι ὁ Θεὸς μελάγχρους ἢ καστανόχρους. Φρονεῖτε ὅτι ὁ Ἄδὰμ ἔτρεφεν ὡραίαν γενειάδα; — τοῦτο ἐδόξαζε πρὸ ὑμῶν, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, καὶ ὁ σοφὸς Ἴταλὸς Βερνέττης κατὰ τοῦ περιωνύμου Βαν-Ἐλμοντίου, τὸ ἀγένειον ὑποστηρίζοντος, — ἀλλὰ τότε; ... καὶ ὁ Θεὸς γενειοφόρος, ὥστε πειρασμοὶ οἱ κουρεῖς, κατηραμένα τὰ ξυρία καὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον πάντες οἱ ξυριζόμενοι, ὡς ἀσεβεῖς, ὡς ζητοῦντες νὰ φανῶσιν ὡραιότεροι καὶ κομψότεροι τοῦ Θεοῦ· δὲν λέγω δὲ ὡς οἱ ἀρχαῖοι φθονερὸν τὸ θεῖον, ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Ἀλλὰ νὰ τρέφῃ πράγματι ὁ Κύριος κόμην καὶ γενειάδα; οὐδὲν ἀπίθανον, διότι δείκνυσι μεγίστην πρὸς αὐτὰς συμπάθειαν, ἀπαγορεύων τῷ ἐκλεκτῷ καὶ περιουσίῳ λαῷ, τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ, νὰ φθείρωσι τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος καὶ νὰ περικείρωσι τὴν κόμην¹, ὡς ἐπραττον, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἥλιου ἢ τοῦ Διονύσου, εἰδωλολατρικὰ τινα ἔθνη τῆς Ἀραβίας, ἀφίνοντα ἐν τῷ μέσῳ ὑπόλοιπον στρογγύλην δεσμίδα τριχῶν, σισόην ὑπὸ τῶν Ὁ' καλουμένην. Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες παρ' Ἑβραίοις μεγάλως τὴν μακρὰν κόμην ἐπιμελοῦντο, αἱ μὲν διαπλέκουσαι καὶ βοστρυχίζουσαι, οἱ δὲ ἀλείφοντες μύροις τε καὶ εὐόσμοις ἐλαίοις καὶ ἐπιπάσσοντες αὐτῇ ψήγματα χρυσοῦ, ἅτινα, πρὸς τὴν λάμπιν τοῦ ἡλίου ἀντανακλώμενα, ἐδίδον τῇ κεφαλῇ τὴν τοῦ χρυσοῦ λαμπρότητα². Ὁ εὐφύεστατος καὶ πρακτικώτατος ἐκεῖνος λαός, ὡς εἰ εἶχεν ἀναγνώσει τὸν Πίνδαρον, εἰπόντα:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ.

ἄφηκε τὸ νεράκι διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς τοῦ ποιητοῦ — καὶ νὰ τῶχαν καθαρὸ τοῦλάχιστον! — καὶ ἐνώρως ἐτίμησε τὸν χρυσόν, θεὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ χρυσὸς δὲν ἐδείχθη ἀγνώμων, καταστήσας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ κλειδοκράτορας τῶν βασιλικῶν τῆς Εὐρώπης ταμείων. Ἄλλ' ὅπερ μεγάλως ἐνισχύει τὴν περὶ γενειάδος τοῦ Κυρίου ὑπόθεσιν· εἶναι, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὸν πώγωνα, ὃν μόνον ἐν καιρῷ πένθους ἀφεῖλον. Σεβασμοῦ δὲ τεκμήριον ἐλογίζετο νὰ καταφιλή ἢ γυνὴ τὸν πώγωνα τοῦ ἀνδρός, τὸ τέκνον τὸν τοῦ πα-

1. Δευτ. ΙΘ' 27.

2. Ἰωσηφ. Ἀρχαιολ. βιβ. ΙΙ' κεφ. 7. 6, 3.

πρὸς καὶ ὁ ὑποδεέστερος τὸν τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ'. Ὡς ὑπερτάτην δὲ ὕβριν ἐθεώρουν τὴν βιαίαν αὐτοῦ ἀποκοπήν, καθὰ μαρτυρεῖ τὸ πάθημα τῶν ὑπὸ τοῦ Δαυὶδ πρὸς τὸν Ἀνάν, βασιλέα υἱῶν Ἀμμών, ἀποσταλέντων πρεσβευτῶν.

Ἐκλαβῶν οὗτος τοὺς ἀγγέλους ὡς κατασκόπους ἐξύρισε καί, ἀποκόψας τὸ ἥμισυ τῶν μανδυῶν αὐτῶν ἕως τῆς ἀναβολῆς, ἀπέπεμψεν. Δικαίως δὲ ὁ Δαυὶδ ἐπὶ τῇ ὕβρει ὀργισθεὶς εἰς μὲν τοὺς πρέσβεις ἐνετείλατο νὰ καθίσωσιν ἐν Ἱεριχῷ «ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας αὐτῶν», κατὰ δὲ τῶν υἱῶν Ἀμμών ἐκήρυξεν εὐθύς πόλεμον, ὅστις δύναται νὰ κληθῆ π ω γ ω ν ι κ ὁ ς, καθὸ ὑπὲρ ξυρισθέντων πωγῶνων γενόμενος. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι, ἵνα ὑπερβαλλόντως, μέχρις αἵματος, τὴν γενειάδα τιμῶσι, κάτι θὰ ἤξευραν βεβαίως ἐκ τῶν ἐκμυσηρεύσεων τοῦ Μωϋσέως, ὅστις πλέον ἢ ἅπαξ εἶχεν εὐτυχῆσαι νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν κατὰ πρόσωπον χωρὶς ν' ἀποθάνῃ. Ἀλλὰ περιεργα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὰ τῶν Ἑβραίων! ὁμοιάζουσι τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Ἐγγέλου, ὅστις ἕνα καὶ μόνον ἔσχε καλὸν μαθητὴν ἐνοήσαντα αὐτόν, τὸν . . . Ἐγελον. Οὕτω καὶ τὰ ἑβραϊκὰ πράγματά εἰσι τόσῳ ὑψηλά, τόσῳ Ἐγγελιανὰ, ὥστε καταντῶσιν ἀκατανόητα παντὶ μὴ Ἑβραίῳ, καὶ δέον ν' ἀναγινώσκη τις αὐτὰ ἀπλῶς, χωρὶς νὰ ζητῆ νὰ τα ἐνοήσῃ, πάσης ἐρμηνείας ἀφιστάμενος, ἵνα μὴ παρεξηγῶν ὑπόπῃ εἰς ἀσέβειαν. Οὕτως ἐν μὲν τῇ Γενέσει ὁ Κύριος παρίσταται ὡς Λαμπίκης καὶ Λιζιὲ συγχρόνως, κατασκευάζων δερματίνους χιτῶνας τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὐά καὶ ἐνδύων αὐτούς. Ὅτι δὲ ἡ τέχνη οὐδένα μῶμον προσάπτει τῇ βασιλικῇ μεγαλειότητι πανθομολογούμενον. Πάπας Σίλβεστρος ὁ Β' ἔ φ τ ι α ν ε ν ὠρολόγια, Λουδοβίκος ὁ Γ' ἔ μ α ρ ά γ κ ε υ ε ν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν Βερσαλλίαις καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ Σωτὴρ ὑπῆρξε τέκτων. Ἀλλ' ἰδοὺ αἴφνης ὅτι ὁ Ἡσαΐας παρίστησι τὸν Κύριον κρατοῦντα ἐν χειρὶ οὐχὶ πλέον ψαλίδα, βελόνην καὶ κλωστήν, ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦ «Κουρέως τῆς Σιβίλλης» ξυρόν, ἀπειλῶν νὰ ξυρίσῃ καὶ γένεια καὶ κεφαλὰς καὶ τρίχας ποδῶν! τόσον ἦσαν ἀνάγωγοι οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἑβραῖοι! Θέλετε λοιπὸν πειστικώτεραν ταύτης ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Κύριος ἔχει γενειάδα, ἀφ' οὗ κρατεῖ ἐν χειρὶ ξυρόν; Ἡ μήπως δὲν ἤξεύρομεν ὅτι τόσοι Πάπαι, οἵτινες ἐξυρίζοντο τὸ πρὶν, ἔτρεφον εἶτα πώγωνα; οἱ δὲ Πάπαι δὲν εἶναι οἱ τοῦ Θεοῦ τοποτηρηταὶ ἐπὶ γῆς; Ἀλλ' ὅποιον ἄρα γε τὸ χρῶμα τῆς σεπτῆς ταύτης γενειάδος, μεγαλοπρεπεστάτης καὶ ἀνταξίας τοῦ θείου μεγαλείου; Νὰ εἶναι αὕτη μελάγχρους, καστανόχρους, πολιά ἢ ξανθή; «Ξανθή, ξανθή, ἀκούω φωνὴν τινα ἐκ τοῦ Χρηματιστηρίου, ξανθή, σὰν τὸ ναπολεόνι· ἔρχου καὶ ἴδε καὶ προσκύνησον τῷ ἀληθεῖ Θεῷ».

Μακάριοι λοιπὸν οἱ πωγωνίαι ὅτι ἔξωσι ψῆφον ἐν τῇ Γερουσίᾳ τῶν οὐρανῶν, ὡς ἔχουσι καὶ ἐν τοῖς 999 τῶν Ἀθηνῶν συλλόγοις.

1. Β' Βασιλ. Κ', 9.

2. Α' Παραλειπ. ΙΘ', 1 καὶ ἐφεξῆς.

3. Γενησ. Γ', 21.

4. Ἡσαΐας, Ζ', 20.

ΤΟ ΕΡΗΜΟΝΗΣΙ.

Ἐκεῖνος ποῦ ἀνάμεσα 'ς τὸν κόσμον ποῦ δουλεύει,
Καὶ τρέχει κι' ἀγωνίζεται καὶ γλύφει καὶ σκοτώνει,
Κι' ἀρπάζει τ' ἄλλου τὸ ψωμί καὶ γδύνει καὶ μαζεύει,
Κ' ἔχει 'ς τὰ χεῖλη τὴν ψευτιά καὶ 'ς τὴν καρδίαν τὸ χιόνι,

Ἐκεῖνος ποῦ ἀνάμεσα 'ς τὸν κόσμον δὲ λατρεύει
Παρὰ τῆ χάρι καὶ τὸ φῶς, δηὲ ἄστρο, μιὰ ἀνεμώνη,
Κι' ὁ θησαυρὸς ποῦ λαχταρεῖ κι' ἡ δόξα ποῦ γυρεύει
Εἶνε δηὲ στίχους 'ς τὸ χαρτὶ γλυκὰ νὰ ζευγαρώνη,

Ἐκεῖνος μόνος κ' ἔρημος 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ θὰ ζήσῃ.
Μὰ θάχῃ ὅμοια μοναξιά μὲ τὸ ἐρημονῆσι
Ποῦ νιώθει πάντα ἐπάνω του, ἔμπροστά κι' ὀλόγυρά του,

Ἦ τὸν οὐρανὸ ποῦ τὸ γλυκαντικρῦζει,
Ἦ τὸ κῦμα ποῦ τοῦ κρυφομουρμουρίζει,
Τὸ Ἀπειρον γιὰ συντροφιά καὶ γιὰ παρηγοριά του!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ἡ ΠΟΛΙΣ ΠΡΑΓΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ.

Ἡ Πράγα εἶναι πόλις τῆς Βοεμίας, ἐκτισμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Μολδὰ, καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς εὐρίσκεται ἡ παλαιὰ πόλις Ἀλσταδ, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς ἡ νέα Νέσταδ, συγκοινωνοῦσι δὲ διὰ δύο γεφυρῶν.

Τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἀντικείμενον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶναι τὸ φρούριον Χραδέσκιν, ἐν ἧ ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας κατόικουν οἱ βασιλεῖς τῆς Βοεμίας, περιέχει δὲ 440 κοιτῶνας.

Ἐν τῇ παλαιᾷ πόλει εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Τίχο. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς πόλεως ἴσταται τὸ μοναστήριον Στράχω, τοῦ ὁποῦ οἱ βιβλιοθήκη περιέχει 59,000 τόμους.

Ἡ νέα πόλις περιέχει διάφορα ἀνάκτορα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἀρκετὰ μεγάλη βιβλιοθήκη.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πράγας ἰδρύθη τὸ 1348 χαίρει δ' ἀρκετὴν ὑπόληψιν ὡς ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα.

Ἡ Πράγα ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῶν πολέμων τῶν διαφόρων Γερμανικῶν Κρατῶν πρὸς ἄλληλα, ἤδη δὲ ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστριακὴν Μοναρχίαν.

Μία τῶν γεφυρῶν τῆς ἔχει μῆκος 1790 ποδῶν συνίσταται δὲ ἐκ 16 ἀψίδων καὶ φέρει ἐφ' ἑκάστου πλαγίου τὰ ἀγάλματα 28 ἁγίων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Παρθεναγωγέων Κ. Σίλλ.

Αί εξετάσεις του αρχαιστάτου τούτου Παρθεναγωγείου εδικαίωσαν και κατά τὸ λη-
ξαν σχολικὸν ἔτος τοὺς ἀπέρτους κόπους καὶ τὴν μακρικὴν διεύθυνσιν τῆς ἀξιοσύμης
καὶ εὐγενούς κ. Μπέσσης Μάτσωνος, ἀντιλήπτορα ἐχοῦστος τὴν Κ. Fanny Holiday
ἐξ Ἀμερικῆς πρό τινας ἀρκομένην. Κατὰ τὴν ἐναρξῆν εἰς τὰς ἐπὶ τούτῳ κῆρυπι-
σμένας αἰθούσας προσήρχοντο ἀλλεπαλλήλως πλήθους δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων, μα-
θῆτραι κατὰ καιροὺς τῆς αὐτῆς σχολῆς περιβλεπτοὶ διὰ τὴν καλὴν καὶ ἐπιμελῆ ἀνα-
τροφὴν, ἧς ἔπυχον ἄλλοτε, καὶ ἧς ἐδρεπον ἦδη ἀμφιλῶς τοὺς καρπούς, πορευόμεναι
να ἰδῶσι καὶ ἀκούσωσι τὰς θυγατέρας ἢ ἀδελφάς των, ὑπὲρ ὧν γλυκείας εἶχον κατα-
βάλλει φροντίδας. Προσήρχοντο ἐτι ἀσμένους οἱ γονεῖς καὶ ἀδελφοὶ καὶ τινας τῶν φί-
λων. Τοὺς πάντας ἐδέχετο μετὰ τῆς χαρικτηριζούσης αὐτὴν προσηκίας καὶ γλυκύ-
τητος ἡ διευθύνουσα κυρία Μάτσων. Τῶν θέσεων καταληρθεῖσάν κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν
ῶραν, προσήλθον αἱ ἐνδοκίμαται τῶν δεσποινῶν, ὀδηγούμεναι ὑπὸ τῶν ἐπιμελου-
μένων, ἐν σεμνῇ περιβολῇ καὶ κοσμίᾳ, καὶ κατέλαβον τὴν αἴθουσαν τῆς μουτικῆς
περὶ 2 κλειδοκῦμβάλων καὶ ἐν ἄρμονίῳ. Τὸν ψῆθρον τῶν συναξιολογούμενων διαδεχό-
νται ἀσπρὴ, καὶ ἦδη ἀρχεται ἡ συντέλεσις ἁμαρτῶν, συμρικωῶν, χορῶν κλπ. τῶν δια-
σηροτέρων μουσικοδιδασκάλων εἰς ἃ διεκρίθησαν αἱ δεσποινίδες Μ. Μαντζαβίου καὶ
Α. Μαυρομάτη ἢ μὲν διὰ τὴν ἔντεχρον μουτικὴν ἐκτέλεσιν ἢ δὲ διὰ τὴν ἐν τῇ
φωνητικῇ μουτικῇ ἐπιδοσὴν ἐπιτυχῶς ἐξετέλεσαν ἐπίσης καὶ αἱ δεσποινίδες Α. Γκέγκην
(λίαν ἐπιτυχῶς) Ε. Βάλλη, Α. Παπαδοπούλου, Α. Ὁρρανίδου, Β. Κισιέ, Η. Μαμουρή,
Ε. Γελέκη, Α. Ζίννη, Ε. Κατσιογιάννη καὶ Χρυσοσπάθη. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὸ μά-
θημα τῆς μουτικῆς, ἧς ἡ πρόοδος ὁφείλεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν κάλλιστον παρ' ἡμῖν
μουσικοδιδάσκον κ. Φωσικίνην, οὕτως, ἐκτὸς τῶν λαμπρῶν καὶ δυνατοτάτων συνθέ-
σεων ἃς ἐκλέγει διὰ τὰς μαθητέρας του, νῦν τυχεύσαμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἢ ἀ-
κούσωμεν νέαν **Ouverture**, ἐκτελεσθεῖσαν διὰ δύο κλειδοκῦμβάλων καὶ δι' ὁκτὸ χει-
ρῶν μετὰ τοῦ ἁρμονίου.

Ἐπίσης δὲν ὑπέβησαν καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γαλλικῶν καὶ ἀγγλικῶν κομι-
διῶν χάρις τῇ εὐγενεῖ ἀδασκαλίᾳ τῆς δεσποινίδος Ε. Reymond αἱ δεσποινίδες Γ. Δια-
μαντιδῶν, Α. Ζίννη, Α. Πετιμεζῆ, Ε. Ἰατρίδου, Ε. Θεολόγου, Μ. Χρονοπούλου, Ζ.
Σέκερη, Σ. Λυκοῦρη Α. Μαύρου, Κατσιογιάννη, Γκέγκην Ματζαβίου, καὶ ἐτι μῆλ-
λον αἱ δεσποινίδες Α. Ὁρρανίδου καὶ Α. Πετσάλου, εἰς ἣν ἐπιτυχίαν συνετέλεσε καὶ ἡ
νεαρὰ διδάσκαλος Κ. L. Muscal.

Ἐξετέθησαν ὡσαύτως ἐργόχειρα λαμπρὰ τῶν δεσποινῶν Α. Καρατζῆ, Σ. Δια-
μαντιδῶν, Μ. Βουσκουδάκη, Ε. Θεολόγου, Γκέγκην, Καμπᾶ, Χρονοπούλου καὶ Μαυρομα-
μάτη. Ἐν γένει δὲ τὸ κάλλιστον τοῦτο Παρθεναγωγείου, ἐργαζόμενον ἀθροῦθως, κατέ-
κτησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δικαίαν ὑπόληψιν πλείστων ὄτων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῷ Ἐξω-
τερικῷ Ἑλληνισμῷ, ὁπότε οὕτως κέκτηται τὰ προσόντα προτύπου καὶ αὐστηροτάτου
ἐκπαιδευτικῶ συστήματος, τούτου ὀρελιόμενου εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ εὐπαιδευτοὺ ἀνε-
ύθυντρικὴν κ. Μάτσων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γυμνασιακὴ βιβλιοθήκη. Τεύχος Α', περιέχον προλεγόμενα εἰς τὸν Ὀμη-
ρον καὶ Βιογραφίαν τοῦ Θεουκιδίου καὶ εἰσαγωγήν εἰς τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ, ὑπὸ
Ν. Γ. Δοσίου δ. ρ. Ἐν Γαλαξίῳ, τύπος «Δακίαις» 1884. Χρησιμωτάτου ὄντος βι-
βλίου ἤρξατο τὴν ἐκδοσὴν ὁ φιλοπονώτατος ὁμογενῆς καὶ καθηγητῆς κ. Ν. Δόσιος. Ἡ
κατὰ τεύχη ἐκδοσὴς τοῦ βιβλίου τούτου γενήσεται πρόξενος ἢ ἀπαλλαγῶν αἱ μαθη-
ταὶ τῶν γραπτῶν σημειώσεων διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγος χρόνος κα-
τατρίβεται, καὶ ὅστις κατὰ τὸν συγγραφέα σκοπιμώτερον ἦδυνάτο νὰ ἀπακηθῆ εἰς
τὴν ἐν εὐρύτερῳ μέτρῳ ἐρηκτικήν καὶ ἀνάγκασιν τῶν κλασικῶν συγγραμῶν. Φαί-
νεται ὅτι ὁ κ. Δόσιος δὲν οἰκίστη ἢ ἀνατρέξῃ καὶ νὰ ζητήσῃ τὰς πηγὰς τῆς μα-
κρῆς ἐργασίας του εἰς τὰς ἀδικωτάτας Γερμανικὰς ἐκδόσεις καὶ συγγραφαὶ τῆς ἐπι-
δικωκόυσης τὸν αὐτὸν σκοπὸν τοῦ Frauna τοῦ Luher καὶ ἄλλων. Ἐκαστὸν τομιεῖον
τῆς Γερμανικῆς βιβλιοθήκης, ἧς τὴν ἀπάκτησιν συνιστάμεν θερμῶς, τιμᾶται ἀντὶ
δραχμῆς.

Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς. Πολιτογραφικόν, Φιλολογικόν καὶ Ἐπισημο-
κὸν τοῦ ἔτους 1884 ὑπὸ Α. Παλαιολόγου. Ἀδείξ τὸ Ἰουρβόγιον τῆς Δ. Ε. «Ἔτος Γ'»
Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύπος Ι. Παλαιαμάρη 1884. Τιμᾶται δρ. 4. Τὸ Ἡμερολόγιον
τούτου, εἰ καὶ λίαν ἀρχαῖ ἐλάβομεν, θεωροῦμεν ἐπάνακτος ἢ ἀναγγελλόμενον, ὅπως ἰδιαι-
τέρως καὶ θερμῶς συστήσωμεν τὴν ἀπάκτησιν αὐτοῦ πρὸ πάντων διὰ τὰς σπουδαι-
στάτας σημειώσεις περὶ γενεαλογίας τῶν βασιλευμένων ἡγεμόνων παντὸς σχεδὸν ἔθνους,
διὰ τὰς Γεωγραφικὰς, Διαικητικὰς, οἰκονομικὰς, στρατιωτικὰς, ἀπλοματικὰς, ἐκπαι-
δευτικὰς, δημοσιογραφικὰς, ἐμπορικὰς, ταχυδρομικὰς, τηλεγραφικὰς καὶ ἐν γένει παν-
τὸς εἶδους πληροφορίας περὶ Τουρκίας, Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας, καὶ τέλος διὰ τὰς
περὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύ-

μων Κύπρου, Ἑλλάδος, Ρωσίας Ρουμανίας, Μυροβουσίου, Ἀρμενικῆς Λατινικῆς,
καὶ τῆς Ἀρχιερατικῆς. Ἀλλὰ πλὴν τούτων, τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς
δὲν στερεῖται καὶ ἐλλεκτῶν ἄρθρων ἀδικωμωτῶν συγγραμῶν τῆς ἀνατολῆς· περιέχει
δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ φωτογραφίαν τοῦ νέου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων.

Εἰδύλλια Γεωργίου Δροσίνη. Τραγούδια τοῦ χωριοῦ, Τὰ μάτια τῆς Βασιλο-
πούλας, Ἡ κήρη τῆς Ρούμελης, Θαλασσινὰ τραγούδια, Τὰ λόγια τῆς Γρηθῆς, Ἀρ-
χαιὰ στίχοι, Τραγούδια τῶ δρόμου, Ἀθήνηρι, τύπος Ἀττικῶ Μουσεῖου. Ἐκδοσις
ἐκλεκτῆ, τιμᾶται δρ. 2 1/2.

Ὁ χαριστάτος ποιητῆς τῶν Σ τ α λ α κ τ ε τ ῶ ν καὶ ἄλλων τρυφερωτάτων πρωτο-
τύπων ἔργων ἐξέδοτο καὶ ἕτερον τόμον πρὸ μικροῦ πλήρη σχεδὸν πρωτοτύπων εἰ-
δύλλικῶν ποιητῶν μετὰ τῆς αὐτῆς χάριτος καὶ λεπτότητος γεγραμμένων εἰς ζων-
τανὴν καὶ ἀπέρττον δημοτικὴν γλῶσσαν, ἧς ἀδιστακτὸς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι
ἐντελῶς εἶνε κάτοχος, πολυειδῶς καὶ πολλὰ μελετήσας πρὸ πάντων εἰς τὴν κατὰ
τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα μετὰβασίᾳ του. Ὁ κομῆς οὗτος τόμος τῶν Εἰδύλ-
λων τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, ὡς καὶ οἱ προηγούμενοι, ἐλπίζομεν ἢ ἀναγνωσθῆ ἀπλή-
ρως· εὐρίσκεται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις Ἀντωνιάδου, Μπέκ, Βίλμπεργ.

Ἡ Ἀπολογία μου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ τελευταίου ἀνηγήματος, οὗ ἀθλο-
θέτης εἶνε ἡ Ἐστία. Ἰγὸ Γρ. Δ. Ξενοπούλου. Ἐν Ζακύνθῳ 1884.

Ἐθνικὴ ἑορτὴ τῆς 25 Μαρτίου 1884. Ἐν Πειραιεῖ ἐκδόθηται ὀκ-
τῆς Συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος Προνοίας. Περιέχει τοὺς λόγους τῶν κ. κ.
Ο. Ἀρεντοῦλη, Ν. Παγκλάττα, Γ. Ἀνδρικοπούλου, Ι. Δρακάτση, ἐν τέλει δὲ καὶ τὰ
ἀναγγελλόμενα ποιήματα τῶν κ. κ. Δ. Ταβουλάρη, καὶ Π. Ἀποστολίδου. Συνιστοῦμεν
τὴν ἀπάκτησιν του. Τιμᾶται δρ. 1.

**Recherches experimentales sur l'influence
du traitement pneumatique sur la fermentation
des jus sucrés, par le docteur P. Calliburcés, (Mémoires com-
muniés à l'Academie des Sciences dans ses séances du 19 Mai, 2 et
16 Juin 1884). Paris, librairie F. Savy, 77 Boulevard Saint-Germain,
1884.**

EIKONES

Ἡ ΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Χωρικὸ τῆς Ἰσπανίας. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ χωρικοὺς καὶ χωρι-
κὴν τῆς Ἀνατολῆς, ἣν τότε ἐξήμνησε ὁ Musset. Ἐκάστη ἐπαρχία τῆς Ἰσπα-
νίας ἔχει ἴδιον ἔθνος καὶ ἴδια ἤθη· κοινὸν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας κάστη-
μα τῶν γυναικῶν εἶναι ἡ χαρῆσσα μακτῆλη, ἧτις μόνον τὸν θάμιμον δὲν ξηρα-
ίζει. Εἶναι λεπτότατον ἕρασμα ὅπερ αἱ γυναῖκες ἐξαρτῶσι ἀπὸ τῆς κόμης καὶ
ρίπτουσιν ἐπὶ τῶν ὠμων χαρῆστατα.

Ἡ Ἰσπανία ἤμαζεν ἄλλοτε, ἦτο ἡ ἰσχυροτέρα ναυτικὴ δύναμις καὶ οἱ γειτόνες
αὐτῆς Γάλλοι ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ἔτρεμον τοὺς Ἰσπανούς. Σήμερον οὖν πα-
ρουσίζεθαι θέου πτώματος ἀποστευθεῖμένου, χάρακ ἧς οὐδ' ἡ βιομηχανία, οὐδὲ
τὸ ἐμπόριον οὐδ' αἱ τέχναι δύνανται νὰ συμριθῶσι πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἔθ-
νων. Ἐχει μόνον ἀποκλειστικὸν παρουσίον ἐπὶ τῶν ταυρομαχίῶν καὶ τῶν τρου-
θοδούρων καὶ ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν ἀρεθικῶν ἐρασιῶν της.

Χωρικὸ τῆς Πορτογαλλίας. Κατοικοῦντες τὴν ἀντικοσμηθαρινὴν ἀ-
κραν τῆς Εὐρώπης, ὑπολογίζονται εἰς τρία ἡμίτω ἑκατομμύρια. Ὡς οἱ γειτόνες
των Ἰσπανῶν, ἀπετελοῦν εἰς παντελὴ νάκρη, εἰς ἀκάστατον ἠμιθάμβρον σχε-
τικὰς πρὸς τὰς προόδους, ὧν παριστᾶμεθα μάρτυρες κατὰ τὸν κατ' ἐξοχὴν
αἰῶνα τῶν φῶτων, ὃν διερχόμεθα.

Ἀποβαίνοντες πάντα τὰ προτερήματα τῶν προγόνων των, εἰς τὴν τὸλην τῶν
ὁποίων οὐρίλωμεν τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, τῆς Βρα-
σιλιῆς καὶ τὰς πρὸς τὴν Ἰνδίας ὁδούς, ἀπλούντων τὸ ἐμπόριον των εἰς ὅλην τὴν
δικτικὴν Ἀφρικανικὴν ἀκτὴν, ἔχουσιν οἱ σημερινοὶ ὡς μόνον ταξείδων τὰ πρὸς ἄλλεῖον.

Ἡ κυρία τροπὴ τῆς πολυπληθεστερῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐργασιακῆς τάξεως εἶ-
ναι αἱ βάλασαι καὶ τὰ κάστανα, ὅτινα παυκιοτρόπως παρκατευάζουσιν ἡ δὲ
ῶπακρῶν ἐν τῇ οἴῳ καὶ τῇ ἐνδομικῇ των κατέστη παρσομωδῆς.

Ἄν καὶ οὖσαι κατὰ ταῦτα τοῖς γειτόσι αὐτῶν, ἀκρίρευσι οὖνς ἐκείνων κα-
τὰ τὴν φυλὴν, τὸ κράμα καὶ πολλὰς ἔξεις.

Ἀλληλογραφία Ἀττικῶ Μουσεῖου.

Β. Α. Πύργου. Σὺς εὐχαριστοῦμεν ταχυδρομικῶς τὰς ἐγγράμμεν. Α. Α. Κεραι-
λινικὸν. Ἡ παρρηγελίαι σας θὰ ἐκτελεσθῇ. Μ. Σ. Καρο-Ζυκιάτ. Τὰ ἐλλείποντα ἐκ
τοῦ Α'. ἔτους φύλλα σὰς ἀπεστάλησαν. Ρ. Σ. Κωνσταντινουπόλεω. Ἐλήθησαν τα-
χυδρομικῶς ἔχετε τοὺς βους μας. Ε. Μ. Θόρον. Σὺς ἐγγράμμεν. Κ. Γ. Γαλιάξιον.
Ἡ παρρηγελίαι σας ἐξετελέσθη τὰ φύλλα ἀποστέλλονται πρὸς τοὺς ἐν Τούρῳ Μα-
γυροεἰ συνδρομητάς, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐν Γιουρβόγῳ Γ. Ρ. Α. Ρ. Ἰωνάννα. Ἐλήθη
ταχυδρομικῶς τὰς ἐγγράμμεν. Monde Illustré. Ι. Φ. Σύρον. Ἡ συνδρομὴ σας ἐλή-
θη, σὰς εὐχαριστοῦμεν ἀναμνηόμεν καὶ τὰς ἄλλας. Κ. Α. Σαπέλον. Αἱ τυσοφορμὶ
ἐλήθησαν, σὰς εὐχαριστοῦμεν τὸ φύλλον πῆμπερουν τακτικῶς. Χ. Π. Ἀμμοχω-
στον. Ἡ ἀκατρίθ σας ἐλήθη, ἀμμοσειθήσεται προτεχῶς. Ι. Τ. Κυθωνίας. Ταχυδρο-
μικῶς ἔχετε τὰ ζητηθέντα ὁ κ. Ν. Π. ἀνεχώρησε καὶ ἐπομένως οὐδὲν ἐλάβομεν.
Ι. Γ. New York. Ἐλήθησαν σὰς εὐχαριστοῦμεν. Π. Σ. Τερβίστην. Τὸ φύλλον
ἀποστέλλεται τακτικῶς. Γ. Σ. Μασσικίαν ὁμοίως. Ι. Π. Φαμαγοῦστακ Σὺς ἐγγρά-
ψκαμεν. Ι. Ρ. Μιέτ-Γιάνμ. Οἱ 4 τόμοι τοῦ Α'. ἔτους, ὡς καὶ τοῦ Β'. ἀπεστάλησαν.
Α. Ε. Φιλίππου. Ἐλήθη ἀναμνηόμεν τὰ ὑποσχόμενα. Ἀναργάστη. Θεωροῦμεν
σκοπιμώτερον ἄλλως πως νὰ παρὰσχωμεν ἐκδόλλευσιν εἰς τοὺς φίλους ἡσοπιστοὺς διὰ
τῆς ἀμμοσειθῆς προτεχῶς ἀρίτου δρώματος τοῦ «Γακίτα» μετ' ὄλων των συνο-
δούντων αὐτὸ λαμπρῶν εἰκόνων, χρησιμωτάτων μάλιστα καὶ διὰ τὰ τεχνικὰ τῶν
ἡσοπιστῶν.